

Regeringens proposition

2009/10:201

Gränser i skog

Prop.
2009/10:201

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 31 mars 2010

Fredrik Reinfeldt

Eskil Erlandsson
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen vissa ändringar i skogsvårdslagen (1979:429), främst i de delar som gäller skyddsskog, svårförnygrad skog och fjällnära skog.

Regeringen föreslår att kravet på tillstånd till avverkning av skog inom skyddsskog och svårförnygrad skog upphävs och ersätts med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar.

När det gäller den fjällnära skogen gör regeringen bedömningen att det även fortsättningsvis bör krävas tillstånd för att avverka skog inom detta område. Regeringen föreslår att den som ansöker om tillstånd till avverkning i ett sådant område i ansökan ska redovisa vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skog.

Vidare gör regeringen bedömningen att skyldigheten för skogsbruket att bereda berörda samebyar tillfälle till samråd innan avverkning även i fortsättningen bör gälla inom renskötselns året-runt-marker. Det föreslås att det införs en skyldighet för den som underrättar Skogsstyrelsen om avverkning av skog inom detta område att i underrättelsen redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen.

Regeringen förslår även att en bestämmelse införs om att det inom området för renskötselns året-runt-marker ska vara förbjudet att avverka skog om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

I propositionen föreslås vidare att ett antal bestämmelser som i dag finns i skogsvårdsförordningen (1993:1096) och i Skogsstyrelsens föreskrifter i stället ska tas in i skogsvårdslagen.

När det gäller straffreglerna föreslås att fängelse inte längre ska ingå i straffskalan för de överträdelser där den straffbelagda gärningen helt eller i det väsentliga anges i föreskrifter som har meddelats av Skogsstyrelsen. Överträdelser av fullgörandet av skyldigheten för skogsägaren att underrätta Skogsstyrelsen om vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning föreslås bli straffbelagda.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)	5
3	Ärendet och dess beredning	13
4	Gällande lagstiftning	14
5	Skyddsskog	16
6	Svårföryngrad skog	18
6.1	Bakgrund	18
6.2	Tillståndskravet	19
6.3	Dialog skogsbruk – rennäring	26
6.4	Hänsyn till rennäring vid skogsbruk	31
6.5	Förbud mot avverkningar som har långtgående konsekvenser för rennäringen	33
6.6	Rennäringen som allmänt och enskilt intresse	34
7	Fjällnära skog	37
7.1	Bakgrund	37
7.2	Tillståndskravet	38
8	Vissa frågor om avverkning, markberedning och föryngring	40
9	Straffbestämmelser	44
10	Tidpunkten för när beslut ska börja gälla	49
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	50
12	Konsekvenser av regeringens förslag	51
13	Författningskommentar	54
Bilaga 1	Sammanfattning av Gränsskogsutredningens betänkande (SOU 2009:30) Skog utan gräns?	60
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet Skog utan gräns? (SOU 2009:30)	64
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2009:30)	71
Bilaga 4	Kartor över administrativa gränser av betydelse för skogsbruk och rennäring	72
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	75
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	83
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 mars 2010	85
	Rättsdatablad	86

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2009/10:201

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

2 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) Prop. 2009/10:201

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹
dels att 21 § ska upphöra att gälla,
dels att 6, 14–20, 30 och 38 §§ samt rubriken närmast före 15 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 10 § ska lyda ”Avverkning m.m. på skogsmark”,
dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 2 b, 6 a, 6 b, 13 a, 13 b, 18 a, 18 b, 18 c, 38 a och 38 b §§, samt närmast före 20 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b §

Med fjällnära skog avses sådan skog inom det fjällnära området där

1. skogsbruksåtgärder kan påverka intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården, kulturmiljövården eller rennäringen, eller

2. det råder särskilda förutsättningar för skogens skötsel.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog.

6 §²

Vid anläggning av ny skog *skall* de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. *Föreskrifter om föryngringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder i nämnda syfte meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Vid anläggning av ny skog *ska* de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt.

6 a §

Hyggesplöjning får inte användas som markberedningsmetod.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

Senaste lydelse av 21 § 2005:1164.

² Senaste lydelse 1993:553.

Om det behövs för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förnygringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder.

6 b §

Främmande trädarter får inte användas som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från förbudet i första stycket.

13 a §

Avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling får inte ske på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd får dock avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet i första stycket.

13 b §

Inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker), får avverkning inte ske om den

1. medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas, eller

2. omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som ska äga rum på hans eller hennes mark,

2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,

3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark, *och*

3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark,

4. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark inom renskötseins året-runt-marker, *och*

4. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten.

5. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten *av skogen*.

Krav på tillstånd till avverkning m.m.

Krav på tillstånd till avverkning i fjällnära skog⁴

15 §

Regeringen meddelar föreskrifter om att skog som är svår att förnygra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned skall avsättas som svårförnygrad skog eller skyddsskog. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar också föreskrifter om vilka delar av den svårförnygrade skogen som skall anses utgöra fjällnära skog.

I fjällnära skog får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

16 §⁵

I svårförnygrad skog eller skyddsskog får avverkning inte ske

I ansökan om tillstånd till avverkning ska sökanden redovisa

³ Senaste lydelse 2008:662.

⁴ Senaste lydelse 1998:1538.

⁵ Senaste lydelse 2005:1164.

utan Skogsstyrelsens tillstånd.

I ansökan om tillstånd skall sökanden redovisa vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

I samband med att tillstånd ges kan Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

vad han eller hon avser att göra för att

1. tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen, samt

2. trygga återväxten av skogen.

17 §⁶

Tillstånd till avverkning i svår-förnygrad skog eller skyddsskog får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för visst eller vissa områden föreskriva att tillstånd till avverkning av svårförnygrad skog inte får ges

1. i fråga om skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar, om det inte finns särskilda skäl,

2. för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

Tillstånd till avverkning får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Tillstånd till avverkning får inte heller ges för att bygga en skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den, eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

18 §⁷

Tillstånd till avverkning i fjäll-nära skog får inte ges om

Tillstånd till avverkning får inte ges om avverkningen är oförenlig

⁶ Senaste lydelse 1998:821.

Anmärkning: Ändringar i 17 § har också föreslagits i prop. 2009/10:184.

⁷ Senaste lydelse 2005:1164.

avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

När tillstånd ges skall Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, såsom i fråga om hyggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform.

med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

18 a §

Tillstånd till avverkning på en sammanhängande yta som är större än 20 hektar inom samma brukningsenhet får ges endast om det finns särskilda skäl för det.

18 b §

När tillstånd till avverkning ges ska Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som ska tas till

- 1. naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, samt*
- 2. rennäringens intressen.*

Sådana hänsyn får avse hyggets storlek och förläggning, avverkningsform eller liknande.

Villkor som gäller rennäringens intressen får inte avse annat än vad som uppenbart behövs med hänsyn till renskötselrätten.

18 c §

I samband med att tillstånd till avverkning ges får Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka andra olägenheter än sådana som avses i 18 b § och för att trygga återväxten av skogen.

Lydelse enligt prop. 2009/10:162 Föreslagen lydelse

19 §

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § första eller andra stycket gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §,

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § eller 18 b § första stycket 1 gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §,

4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken. Det som sägs i dessa bestämmelser om miljödomstol ska i stället gälla fastighetsdomstol.

Nuvarande lydelse

Innan avverkning sker inom ett område där rensköttsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker) skall berörd sameby beredas tillfälle till samråd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och träd-samlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken. Det som sägs i dessa bestämmelser om miljödomstol ska i stället gälla fastighetsdomstol.

Föreslagen lydelse

Samråd inom renskötselns året-runt-marker

20 §

Innan avverkning sker inom renskötselns året-runt-marker ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant samråd.

30 §⁸

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och träd-samlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

⁸ Senaste lydelse 1998:1538.

förbud mot avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *skall* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första och tredje stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *ska* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandena i första och andra styckena medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

38 §⁹

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket eller 10 a §,

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,

4. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats

1. bryter mot 6 b § första stycket, 10 § första stycket eller 10 a §,

2. bryter mot 15 § eller mot villkor i beslut som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 18 b § eller 18 c §,

3. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

4. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § ska följas,

5. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats

⁹ Senaste lydelse 2005:390.

med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

med stöd av 27 § tredje stycket.

Prop. 2009/10:201

38 a §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 §,

2. bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande enligt 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket,

3. inte fullgör underrättelse-skyldighet enligt föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 14 §,

4. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att en föreskrift enligt 30 § ska följas.

I ringa fall döms inte till ansvar.

38 b §

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.
 2. Tillstånd som har meddelats enligt 16 § i dess äldre lydelse gäller fortfarande.
 3. En ansökan om tillstånd till avverkning av skog enligt 16 § i dess äldre lydelse som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 15 § och som har kommit in till, men inte prövats av, Skogsstyrelsen före den 1 september 2010, ska anses som en underrättelse enligt 14 §.

Gällande skogsvårdslag beslutades 1979 (prop. 1978/79:110, bet. 1978/79:JoU130 och SkU49, rskr. 1978/79:387 och 388). År 1993 beslutade riksdagen om en ny skogspolitik (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252) som innebar en rad lagändringar, bl.a. att begreppet skogliga impediment infördes i lagen.

År 2004 tillsattes en särskild utredning med uppgift att utvärdera och se över skogspolitiken, Skogsutredningen 2004. Utredningen presenterade sitt slutbetänkande, Mervärdesskog, SOU 2006:81, för regeringen i mars 2006. Betänkandet innehöll bl.a. ett förslag om att genomföra en översyn av gränserna för fjällnära och svårförnygrad skog.

Skogsstyrelsen fick i juli 2007 ett uppdrag att utreda konsekvenserna av en avveckling av gränsen för svårförnygrad skog. Det var i första hand ett uppdrag inom ramen för regeringens regelförenklingsarbete med målet att företagens administrativa kostnader till följd av statliga regelverk ska minska med minst 25 procent till 2010.

Skogsstyrelsen konstaterade i sin redovisning av sitt uppdrag att ett borttagande av gränsen för svårförnygrad skog skulle medföra konsekvenser såväl för skogsbruket och rennäringen som för natur- och kulturmiljövården. Skogsstyrelsen påpekade att det är tydligt att gränsens ursprungliga syfte, att förhindra att återväxten efter en ovarsam avverkning skulle bli undermålig, i viss mån har spelat ut sin roll eftersom det i dag finns tillgång till bättre plantmaterial, säkrare förnygringsmetoder och en ökad lönsamhet i skogsbruket. En avveckling av gränsen för svårförnygrad skog skulle sannolikt underlätta skogsbrukets administration vid avverkning och konsekvenserna för att trygga återväxten är hanterbara. Konsekvenserna för natur- och kulturmiljövårdens intressen bedömdes bli små i norra Sverige, medan en viss risk för försämrad hänsyn befarades för Gotland och Öland. Följderna för skogens sociala värden bedömdes bli begränsade. För rennäringen bedömdes konsekvenserna däremot bli påtagliga om inte åtgärder skulle vidtas för att lindra de olägenheter som skulle uppkomma enligt Skogsstyrelsen.

Regeringen aviserade därför i propositionen En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244) att en översyn av gränsdragningen samt de regelverk som är kopplade till gränsen för svårförnygrad skog behövde göras, men att det måste ske samlat tillsammans med övriga regelverk och andra relevanta gränser som rör samverkan mellan skogsbruk och rennäring.

I september 2008 tillsattes en utredning, Gränsskogsutredningen (Jo 2008:04), med uppdrag att utreda om gränsen för svårförnygrad skog och regelverket kopplat till denna gräns var möjliga att avveckla samt att göra en översyn av gränsen för fjällnära skog. Utredningen skulle även lämna förslag på hur gränsen för skyddsskog ska kunna avvecklas. Vidare skulle utredningen se över möjligheterna för staten att teckna s.k. renskogsavtal med markägare.

Utredningen presenterade sitt slutbetänkande, *Skog utan gräns?*, SOU 2009:30, för regeringen i mars 2009. En sammanfattning av utredningens förslag finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet remissbehandlades under våren/sommaren 2009. En förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2009/1086).

Regeringen har under gemensamberedning av lagrådsremissen givit Sametinget möjlighet att yttra sig över förslaget. Sametingets yttrande finns tillgängligt i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2010/921). Dessutom har Jordbruksdepartementet haft muntliga kontakter med Sametinget i ärendet för att diskutera regeringens förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 11 mars 2010 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitten 6.2, 6.5 och i författningskommentaren. Regeringen har följt Lagrådets förslag. I förhållande till lagrådsremissen har också övergångsbestämmelser införts i tydliggörande syfte samt gjorts vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4 Gällande lagstiftning

Sveriges första skogsvårdslag infördes 1903. Fram till 1970-talet har säkerställandet av återbeskogningen, dvs. att ny skog etableras där en avverkning skett, och den långsiktiga tillgången på virke varit den röda tråden i svensk skogspolitik. Skogens värden från miljösynpunkt uppmärksammades först senare och genom 1993 års skogspolitiska beslut lyftes miljöfrågorna fram på ett tydligare sätt genom att de två jämställda målen för skogspolitiken fastställdes, ett produktionsmål och ett miljömål.

Den nu gällande skogsvårdslagen (1979:429) trädde i kraft 1980 och har därefter ändrats åtskilliga gånger. I 1 §, skogsvårdslagens portalparagraf, föreskrivs att skogen ska nyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en god avkastning. De jämställda produktions- och miljömålen innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras så att den ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. Skogen har vidare en viktig roll för klimatfrågan. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen, bl.a. skogens kultur- miljövärden, dess estetiska och sociala värden samt rennärigen.

Vissa bestämmelser i lagen gäller, som framgår nedan, endast för produktiv skogsmark. Med produktiv skogsmark avses enligt 2 § skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Lagen innehåller även vissa bestämmelser som gäller särskilt för skogliga impediment. Skogliga impediment är enligt 2 § sådan skogsmark som inte är produktiv samt träd- och buskmark. Med träd- och buskmark avses sådan bevuxen mark som inte utan produktionshöjande åtgärder klarar de krav avseende höjd

eller kronslutenhet som har satts för att marken ska anses vara skogs-
mark.

Enligt 5 § ska återplantering av skog ske om markens virkesprodu-
cerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte
tas till vara på ett godtagbart sätt, om marken ligger outnyttjad eller om
skogens tillstånd är uppenbart otillfredsställande. Skogsmarkens ägare är
ansvarig för återplantering och vård av ny skog. I 6 § finns bestämmelser
om föryngringsåtgärder samt i 7 § ett bemyndigande att meddela före-
skrifter om vilket skogsodlingsmaterial som får användas.

I 10 § föreskrivs att avverkning av skog ska vara ändamålsenlig för
återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Bestämmelsen inne-
håller vidare, liksom 11 §, bemyndigande för regering eller den myndig-
het som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avverkning.

Den produktiva skogsmarkens ägare är enligt 14 § skyldig att under-
rätta Skogsstyrelsen om avverkning och uttag av skogsbränsle eller sådan
dikning som har samband med avverkning som inte kräver tillstånd
enligt 11 kap. miljöbalken. Vid avverkning ska skogsägaren dessutom
redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens
och kulturmiljövårdens intressen samt för att trygga återväxten. Bestäm-
melsens närmare innehåll anges i föreskrifter som meddelas av rege-
ringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I 15 § skogs-
vårdsförordningen (1993:1096) undantas avverkningar som är mindre än
0,5 hektar samt röjning eller gallring. En avverkning som omfattas av
underrättelseskyldigheten får enligt samma paragraf påbörjas tidigast sex
veckor efter att sådan underrättelse har gjorts. Vidare framgår det att en
underrättelse om avverkning är giltig i tre år från den dag som den kom
in till Skogsstyrelsen.

Regeringen meddelar enligt 15 § föreskrifter om att skog som är svår
att föryngra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som
skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällnära gränsen
flyttas ned ska avsättas som svårföryngrad skog eller skyddsskog.
I samma paragraf finns ett bemyndigande för regeringen eller den
myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka
delar av den svårföryngrade skogen som ska utgöra fjällnära skog.

Ett generellt tillståndskrav gäller enligt 16 § för avverkning i svår-
föryngrad skog, inklusive fjällnära skog, och skyddsskog. Tillstånd
behövs dock inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveck-
ling. Skogsstyrelsen är prövningsmyndighet. Vid tillståndsprövningen
kan Skogsstyrelsen besluta om villkor för att begränsa eller motverka
olägenheter och för att trygga återväxten av skog.

I 17 § finns bestämmelser om när tillstånd till avverkning i svår-
föryngrad skog eller skyddsskog inte får ges. Enligt första stycket får
som en huvudregel tillstånd inte lämnas till avverkning av svårföryngrad
eller skyddsskog om avverkningen innebär att en miljökvalitetsnorm
överträds. I paragrafens andra stycke finns ett bemyndigande för rege-
ringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela
föreskrifter om att tillstånd till avverkning av svårföryngrad skog för
visst eller vissa områden inte får ges i fråga om skog på mark som inte i
genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar,
om det inte finns särskilda skäl, eller för byggande av skogsbilväg om

nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

Enligt 21 § skogsvårdslagen får inte heller tillstånd till avverkning lämnas inom renskötselns året-runt-marker om avverkningen medför sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord. I paragrafen anges vidare att när tillstånd ges ska Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som ska tas till rennäringens intressen, såsom i fråga om hyggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform. Sådana villkor får dock inte avse annat än vad som uppenbart påkallas med hänsyn till renskötselrätten.

Inom det fjällnära skogsområdet gäller därutöver, enligt 18 §, att tillstånd inte får lämnas om avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvärden och kulturmiljövärden. Enligt andra stycket i samma lagrum ska Skogsstyrelsen, om tillstånd lämnas, besluta om vilka hänsyn som ska tas till de nämnda intressena. Som exempel nämns hyggens storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform. Beslut att vägra tillstånd eller om den hänsyn som ska tas till natur- och kulturmiljövärden kan berättiga till ersättning för markägaren enligt 19 § skogsvårdslagen.

Innan avverkning sker inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennäringenslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker) ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd enligt 20 §. Bestämmelsens närmare innehåll anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelser om ädellövskog samt insektshärjning finns i 22–29 §§. I 32 § finns bestämmelser om miljöanalyser av nya skogsskötselmetoder och skogsodlingsmaterial.

Hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens samt till rennäringens intressen regleras i 30–31 §§.

Enligt 33 § utövar Skogsstyrelsen tillsyn över efterlevnaden av lagen och med stöd av lagen meddelade föreskrifter utom när det gäller vissa bestämmelser om register som avser näringsidkare som bl.a. saluför eller producerar skogsodlingsmaterial. Bestämmelser om tillsyn, bl.a. tillsynsmyndighetens rätt att få upplysningar och handlingar, förelägga och förbjuda, eventuellt vid vite, vidta åtgärder på den försumliges bekostnad, besluta om ställande av säkerhet för återväxtåtgärder samt om avgifter för tillsyn och kontroll finns i 34–37 §§. I 38–41 §§ finns bestämmelser om påföljd, förverkande av virke, överklagande och om att Skogsstyrelsen får bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart.

5 Skyddsskog

Regeringens förslag: Bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om att vissa områden ska avsättas som skyddsskog upphävs. Kravet på tillstånd till avverkning av skog inom sådana områden upphävs och ersätts därmed med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar.

Regeringens bedömning: Någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning som medför att en miljökvalitetsnorm överträds behövs inte.

Prop. 2009/10:201

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmet med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig över förslaget om att avveckla gränsen för skyddsskog är positiva till det. *Statistiska centralbyrån* anser dock att, om gränsen försvinner, det är angeläget att data som kan utgöra underlag för statistik även fortsättningsvis samlas så att uppdelning på aktuella områden blir möjlig.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt 15 § skogsvårdslagen meddelar regeringen föreskrifter om att skog som behövs till skydd mot sand- eller jordflykt ska avsättas som bl.a. skyddsskog. Av förarbetena framgår det att bestämmelsen, trots sin ordalydelse, ska förstås som ett bemyndigande för regeringen att meddela sådana föreskrifter (prop. 1990/91:3, om skogsbruket i fjällnära skogar, s. 73 och 178). Av 16 § skogsvårdslagen framgår att det krävs tillstånd för avverkning inom ett sådant område. Tillståndsansökan ska innehålla en redovisning av hur sökanden avser att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen. Områdets gränser bestäms genom förordningen om svärföryngrad skog och skyddsskog (SKSFS 1983:1). Den totala arealen skyddsskog uppgår till 32 600 hektar och återfinns i Blekinge, Hallands och Skåne län.

Syftet med regelverket om skyddsskog var, när det infördes i början av 1900-talet, att skydda de aktuella områdena från sandflykt genom att se till att tillräcklig mängd skog växte i områdena.

Inventeringar har emellertid visat att de kustnära dynamråden, som ofta finns inom gränsen för skyddsskog, är livsmiljö för många rödlistade arter, dvs. arter som enligt internationella kriterier har klassats som hotade eller missgynnade. Här finns också flera naturtyper och arter som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv. Med ökad kunskap om dessa arters livsmiljöer kan man konstatera att det krävs kontinuerlig störning för att livsmiljöerna ska vara lämpliga. Det skyddsbehov som fanns när bestämmelserna infördes har i dag därför ersatts av ett allmänt intresse av att avveckla skogen i vissa av dessa områden för att stärka den biologiska mångfalden, dvs. för att ge plats åt djur- och växtarter som är beroende av exponerade sandmiljöer. Bestämmelserna om restriktivitet för skogsbruksåtgärder motverkar detta intresse.

Skogsstyrelsens redovisning av antalet meddelade tillstånd till avverkning i de aktuella områdena var under åren 2002–2006 mellan 25 och 50 per år. Ingen inkommen ansökan om avverkning har avslagits.

Bestämmelserna om tillstånd för avverkning av skyddsskog är uppenbart föråldrade. Regeringen delar därför utredningens bedömning att de bör upphävas i sin helhet. Innebörden av detta är att det i fortsättningen inte kommer att krävas en ansökan om tillstånd för avverkning i dessa områden, utan 14 § skogsvårdslagen om underrättelse om avverkning kommer i stället att gälla även i dessa områden. Enligt regeringens mening är de generella reglerna i skogsvårdslagen tillräckliga för att

motverka eventuella olägenheter av enskilda avverkningar inom områden som i dag ligger inom gränsen för skyddsskog.

Skogsstyrelsen har i dag i och med tillståndsplikten för avverkning i skyddsskog möjlighet att vägra tillstånd om avverkningen medför att en miljökvalitetsnorm överträds. Regeringen gör bedömningen att berörda myndigheter har tillräckliga möjligheter att, inom ramen för befintligt regelverk, påverka utformningen av en avverkning så att den utförs på ett lämpligt sätt.

Detaljplanerat område

Inom de delar av skyddsskogarna där sommarstugebebyggelse har etablerats förekommer det att berörd kommun har utfärdat trädfällningsbestämmelser inom detaljplanerat område. Dessa bestämmelser har ofta samma historiska bakgrund som skyddsskogsbestämmelserna i skogsvårdslagen, men har inte någon formell koppling till reglerna i skogsvårdslagen.

Att skogsvårdslagens bestämmelser om skyddsskog i skogsvårdslagen nu upphävs förändrar inte gällande planbestämmelser om trädfällningsförbud. Motivet för en kommun att behålla sådana bestämmelser är i dag inte kopplat till att hindra sandflykt. I stället är det en fråga om vilken estetisk karaktär som kommunen önskar i bebyggelsens samspel med omgivande växtlighet.

6 Svårförnygrad skog

6.1 Bakgrund

Enligt 15 § skogsvårdslagen meddelar regeringen föreskrifter om att skog som är svår att förnygra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned ska avsättas som bl.a. svårförnygrad skog. Av förarbetena till bestämmelsen framgår det att bestämmelsen, trots sin ordalydelse, innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela sådana föreskrifter (prop. 1990/91:3, om skogsbruket i fjällnära skogar, s. 73 och 178). Tillstånd krävs enligt 16 § skogsvårdslagen för avverkning inom ett sådant område.

Områdets gränser anges i förordningen om svårförnygrad skog och skyddsskog (SKSFS 1983:1). Den totala arealen svårförnygrad skog uppgår till 3 985 000 hektar produktiv skogsmark och återfinns i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Dalarnas, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Östergötlands och Kalmar län.

Begreppet svårförnygrad skog infördes i svensk skogslagstiftning genom 1923 års skogsvårdslag (1923:212). Denna lag ersattes av 1948 års skogsvårdslag (1948:237). Syftet med bestämmelserna var ursprungligen att säkerställa en godtagbar förnygring genom en särskild prövning av avverkning i skogar i särskilt utsatta lägen där det var mycket svårt eller omöjligt att åstadkomma en acceptabel förnygring om avverkningarna utfördes på ett olämpligt sätt. Ett annat syfte var att förhindra att

Gränserna för svårföryngrad skog har således ursprungligen avsetts som biologiska gränser för olika förutsättningar att uppnå en godtagbar föryngring. Skogsstyrelsen har i sin rapport *Uppdrag att utreda konsekvenserna av en avveckling av gränsen för svårföryngrad skog* (2007-10-19), beskrivit gränserna som ”ett generellt försiktighetsmått med tanke på svårigheterna för naturlig föryngring på högre höjd i norra Sverige (och motsvarande motiv för de södra delarna av landet), således inte den biologiska gräns ovanför vilken det generellt är svårt att föryngra skog”.

Under 2000-talet har Skogsstyrelsen årligen prövat ca 1 500–2 000 ansökningar om tillstånd till avverkning inom områdena för svårföryngrad skog i norra Sverige. Ungefär tre fjärdedelar av ärendena kan enligt Skogsstyrelsen avgöras utan att kompletterande uppgifter behöver hämtas in. De ansökningar som fullföljs leder i princip alltid till att tillstånd meddelas. De flesta tillstånden innehåller råd om hur kraven i skogsvårdslagen och bestämmelser meddelade med stöd av lagen ska uppfyllas. Avverkningar föregås i inte obetydlig utsträckning av informella, odokumenterade kontakter mellan myndighetens handläggare och skogsägare. Dessa kontakter kan innebära anpassningar och begränsningar innan ärendena blir aktuella.

På Öland och Gotland råder andra speciella förutsättningar. De avverkningstillstånd som meddelas här utformas vanligtvis utan särskilda villkor. I stället meddelar myndigheten normalt detaljerade råd om markberedningsmetod och planterings omfattning.

6.2 Tillståndskravet

Regeringens förslag: Bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om att vissa områden ska avsättas som svårföryngrad skog upphävs. Kravet på tillstånd till avverkning av skog inom sådana områden upphävs och ersätts därmed med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar.

Regeringens bedömning: Någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning om återväxten inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge behövs inte.

Någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning som medför att en miljö kvalitetsnorm överträds behövs inte.

Behovet av skydd för skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar tillgodoses genom det föreslagna generella förbudet mot avverkning av skogliga impediment.

Någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning för att bygga en skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om den inte kan passas in i en vägnätsplan behövs inte.

Regeringen avser att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att under en tidsbegränsad period särskilt redovisa hänsyn till natur- och

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmet i princip med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att det i lagen förs in ett generellt förbud mot avverkning om återväxten inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge.

Remissinstanserna: Merparten av de remissinstanser som yttrat sig om förslaget att avveckla gränsen för svårföringrad skog tillstyrker förslaget. *Statens fastighetsverk, Statskontoret, Länsstyrelserna i Kalmar och Gotlands län, Naturvårdsverket, Umeå universitet, Naturhistoriska riksmuseet, Jokkmokks kommun, Sveaskog, LRF Skogsägarna, Skogsindustrierna och Allmänningsskogarna i Tärna-Stensele, Sorsele och Vilhelmina* menar att gränsen har spelat ut sin roll som skydd mot misslyckade föringringar och mot att fjällgränsen flyttas ned. Övriga värden som gränsen är satt att skydda bedömer remissinstanserna kan hanteras på ett tillräckligt bra sätt inom ramen för en anmälan om avverkning. Flera instanser tillstyrker förslaget men under vissa villkor. *Statistiska centralbyrån* anser att om gränsen avvecklas måste redovisning av data även fortsättningsvis ske så att en uppdelning på de aktuella områdena är möjlig. *Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet* och *Jokkmokks kommun* anser att en avveckling av gränsen måste kombineras med god kompetens och tillräckliga resurser hos myndigheter. *Svenska Samernas Riksförbund* accepterar förslaget om tiden från underrättelse till möjlig avverkning förlängs så att samebyarna får acceptabla tidsramar att agera inom. *Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien* menar att gränsen kan avvecklas men tillståndsplikten bör kvarstå i året-runt-markerna.

Skogsstyrelsen tillstyrker att gränsen avvecklas på Öland och Gotland, men menar att den bör behållas i norra Sverige till dess att renskötselområdets geografiska utsträckning och innebörd samt betydelsen av rennäringen som allmänt respektive enskilt intresse har klarlagts. *Riksantikvarieämbetet* tillstyrker att gränsen avvecklas på Öland och Gotland, men menar att den bör behållas i norra Sverige eftersom kulturmiljöer och fornlämningar inom berörda delar i norra Sverige inte är tillräckligt inventerade och ett borttagande av gränsen begränsar möjligheten för myndigheterna att hinna få kännedom om lämningar. *Statens jordbruksverk (Jordbruksverket), Skydda Skogen, Världsnaturfonden (WWF) och Svenska Naturskyddsföreningen*, avstyrker förslaget på grund av befarade negativa konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden samt för rennäringen.

Endast *Skogsstyrelsen* har yttrat sig särskilt om förslaget att införa en särskild bestämmelse om förbud mot avverkning om återväxten inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge. Myndigheten anser att lagstiftningsförslaget riskerar att bli otydligt för den enskilde.

Under beredningen av ärendet inom Regeringskansliet har Sametinget givits tillfälle att yttra sig över regeringens förslag. Sametinget har motsatt sig att tillståndsplikten tas bort i norra Sverige eftersom detta innebär att samebyarnas möjlighet att överklaga besluten försvinner. Sametinget menar att det medför en försvagning av samiska rättigheter.

Sametinget menar vidare att regeringen bör gå vidare med utredningens förslag att ge Skogsstyrelsen möjlighet att tillståndspröva ärenden i vissa lägen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Som konstaterats i avsnitt 6.1 var det ursprungliga syftet med ett tillståndskrav för avverkning i svårföryngrad skog att säkerställa återväxten i ogynnsamma lägen samt att förhindra att fjällgränsen flyttas ned. Frågan om i vilka områden som skogen är särskilt svår att föryngra är mer komplex än vad bestämmelserna om gränsen för svårföryngrad skog ger sken av. Skogsbrukets ekonomi, metoder och teknik för avverkning och föryngring, föryngringsmaterial och kunskap har utvecklats så att förutsättningarna för att åstadkomma en godtagbar föryngring i svåra lägen är betydligt bättre i dag än när tillståndsplikten infördes. Förväntade förändringar i klimatet innebär ytterligare förändrade, ofta förbättrade, förutsättningar att åstadkomma godtagbara föryngringar i dessa områden.

Kraven på tillstånd för avverkning i dess nuvarande form i dessa områden har funnits sedan 1923. Det är därför svårt att värdera i vilken utsträckning som tillståndsplikten påverkar antalet bestånd och arealer som avverkas. Syftet med bestämmelserna är dock inte att hindra avverkning utan att ange och reglera förutsättningarna för hur sådan verksamhet ska gå till.

Lagrådet har anfört att det kan sättas i fråga om den administrativa bördan av ett tillståndssystem skiljer sig markant från bördan av ett system med underrättelse, tillsyn, förelägganden och förbud. Det finns ca 7 500 brukningsenheter inom det svårföryngrade området. Dessutom äger de privata skogsbolagen, Sveaskog och Fastighetsverket tillsammans ca 1 600 000 hektar produktiv skogsmark som inte är formellt skyddad som naturreservat i samma område. Regeringen gör bedömningen att den främsta vinsten för skogsbruket ligger i att avverkningen kan påbörjas direkt sex veckor efter inlämnad underrättelse i stället för att markägaren behöver vänta på ett tillståndsbeslut från myndigheten, vilket underlättar markägarens planering. Detta gäller under förutsättning att Skogsstyrelsen inte förbjuder avverkningen. Mot bakgrund av det stora antalet brukningsenheter och den stora areal produktiv skogsmark som berörs bedömer regeringen att ett borttagande av tillståndsplikten skulle medföra en viktig regelförenkling för skogsbruket.

Förutom frågan om föryngring beaktas hänsyn till naturvärden, kulturmiljövärden och rennäringen i tillståndsprövningen. Några remissinstanser har befarat att ett avskaffande av tillståndsplikten kan leda till negativa konsekvenser för dessa intressen.

Regeringen vill dock betona att intentionen är att genomföra en regelförenkling för skogsbruket utan att förändra skyddet för de värden som gränsen är satt att skydda. Den som ska utföra en åtgärd måste följa de generella bestämmelserna om hänsyn till naturvärden, kulturmiljön eller rennäringen. Skogsstyrelsen ska även i samband med en underrättelse om avverkning beakta frågor om hänsyn till naturvärden, kulturmiljövärden och rennäringen. På grundval av en underrättelse kan myndigheten med stöd av 35 § skogsvårdslagen eller 12 kap. 6 § miljöbalken lämna den enskilde råd om åtgärder eller, om det behövs, förelägga den enskilde att vidta åtgärder eller försiktighetsmått eller besluta om att förbjuda en avverkning. Regeringen gör bedömningen att ett avskaffande av till-

ståndsplikten, tillsammans med de lagändringar för att minska olägenheter för rennäringen som föreslås i avsnitten 6.4 och 6.5, kommer att innebära kortare väntetider för markägaren inför avverkning samt medföra en minskad administrativ börda för skogsbruket utan negativa konsekvenser för naturvärden, kulturmiljövärden eller rennäringen. Tillståndsplikten för dessa områden bör därför avskaffas.

Regeringen anser att de förhållanden som råder på Öland och Gotland i och för sig är särpräglade, och därmed ställer särskilda krav på skogsbruket, men att det inte heller här finns tillräckliga skäl att behålla den nuvarande tillståndsplikten för avverkning av svårföryngrad skog.

I delar av de berörda områdena finns höga natur- och kulturmiljövärden. Regeringen avser därför att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att under en tidsbegränsad period särskilt redovisa hänsyn till natur- och kulturmiljövärden inom det område som tidigare har definierats som svårföryngrad skog i norra Sverige.

När det gäller vad Sametinget anfört vill regeringen framhålla att regeringen föreslår en rad åtgärder för att ytterligare förbättra förutsättningarna för ett bra samråd och en god dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring. Vidare föreslås åtgärder för att hänsyn till rennäringen som ska lämnas av skogsbruket enligt skogsvårdslagen ska tydliggöras. Dessa åtgärder presenteras mer ingående i avsnitten 6.3, 6.4 och 6.5. När det gäller utredningens förslag att ge Skogsstyrelsen möjlighet att besluta att särskild prövning ska ske i vissa situationer anser regeringen att detta inte bör genomföras på grund av att det dels är otydligt, både för samebyar och markägare, i vilka situationer som det skulle gälla, dels eftersom det inte i sak innebär någon egentlig skillnad mot vad som redan gäller vid underrättelseskyldighet. Inte heller med utredningens förslag är samebyarna tillförsäkrade en rätt att överklaga vid underrättelse om avverkning. För en sådan rätt krävs att Skogsstyrelsen fattar beslut om att särskild prövning ska ske. Enligt utredningen ska det ske i undantagsfall och efter att Skogsstyrelsen har fått underlag. Enligt utredningens förslag ska inte särskild prövning ske vid varje oenighet med skogsmarkens ägare och en sameby. Steget är inte särskilt långt till att Skogsstyrelsen i de fallen i stället kan förbjuda avverkningen eller förelägga markägaren att vidta vissa åtgärder. Beslut att förelägga eller förbjuda kan överklagas.

Bestämmelser om att en markägare är skyldig att redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose natur- och kulturmiljövårdens intressen vid avverkning inom det svårföryngrade området finns i dag i 16 § skogsvårdslagen. Genom att tillståndskravet för avverkning upphävs kommer skogsägaren att vara skyldig att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar i likhet med vad som gäller i övriga landet. En underrättelse om avverkning ska enligt 14 § skogsvårdslagen också innehålla uppgifter om vad skogsmarkens ägare avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark. Bestämmelser om redovisning av vad som en markägare avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen inom det svårföryngrade området finns i dag i 21 § skogsvårdslagen. Regeringen återkommer till denna fråga i avsnitt 6.4.

Skogsstyrelsen är i dag skyldig att i vissa angivna fall avslå en ansökan om avverkningstillstånd i samband med tillståndsprövningen. Det gäller

om återväxten inte kan tryggas, om avverkningen medför att en miljö-kvalitetsnorm överträds, om avverkningen avser skog på mark som i genomsnitt inte kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar samt avverkning för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om den inte kan passas in i en vägnätsplan.

Inom renskötselns året-runt-marker får tillstånd till avverkning vidare inte ges om avverkningen medför sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Frågan uppkommer om någon av bestämmelserna ovan som syftar till att säkerställa att tillstånd inte ges i dessa situationer bör ersättas med ett uttryckligt förbud riktat till skogsägaren att avverka i motsvarande situation. När det gäller frågan om avverkning som kan leda till negativa konsekvenser för rennäringen återkommer regeringen till detta i avsnitt 6.5. Övriga bestämmelser behandlas nedan under särskilda rubriker.

Återväxt

Utredningen har föreslagit att ett till skogsägaren riktat generellt förbud införs i skogsvårdslagen mot avverkning om återväxten av skog inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge. Regeringen delar emellertid Skogsstyrelsens farhågor om att ett förbud av det slaget riskerar att bli otydligt för den enskilde. Det följer dessutom redan i dag av 10 § skogsvårdslagen att avverkning inte får ske om återväxt av ny skog inte kan tryggas. Regeringen anser därför att det inte finns något behov av ett sådant förbud som utredningen föreslår. Jämfört med situationen när bestämmelserna om svårföryngrad skog infördes finns det i dag fler metoder för att trygga återväxten av skog. För att få en godtagbar föryngring är det numera snarare en fråga om att välja lämplig metod för återväxt än att inte kunna avverka på grund av att återväxten inte kan tryggas. Skogsstyrelsen kan i dag enligt 10 och 35 §§ skogsvårdslagen förelägga om lämpliga återväxtåtgärder eller förbjuda avverkning om återväxt av ny skog inte kan tryggas.

Överträdelse av miljö-kvalitetsnorm

Enligt 17 § skogsvårdslagen får tillstånd till avverkning i skyddsskog eller i svårföryngrad skog inte ges om avverkningen medverkar till att en miljö-kvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljö-kvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Bestämmelser om miljö-kvalitetsnormer finns bl.a. i 5 kap. miljöbalken, förordningen (2004:675) om omgivningsbuller, förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och förordningen (2001:554) om miljö-kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Vattenmyndigheterna kommer inom det pågående arbetet med att genomföra EG:s ramdirektiv för vatten enligt 4 kap. 1 § förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön att fastställa miljö-kvalitetsnormer för

vattenmiljön. Miljökvalitetsnormerna syftar till att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som t.ex. trafik och jordbruk. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. En miljökvalitetsnorm kan avse ett begränsat geografiskt område, t.ex. en sjö eller ett vattendrag, vissa typer av områden, en eller flera kommuner eller kommundelar, ett eller flera län eller hela landet. De miljökvalitetsnormer som främst är av relevans i samband med avverkningar är de som gäller för fisk- och musselvatten samt för de kommande miljökvalitetsnormerna för vattenmiljön.

Skogsvårdslagen gäller parallellt med miljöbalken. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken gäller all verksamhet som kan påverka miljön, dvs. även för avverkningar av skog. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska enligt 2 kap. 3 § miljöbalken utföra de skyddsåtgärder, vidta de begränsningar och iakttaga de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Försiktighetsmått ska vidtas så snart som det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken gäller hänsynsreglerna i den utsträckning som det inte kan anses vara orimligt att uppfylla dem. I den bedömningen ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. Avvägningen får dock inte medföra att en miljökvalitetsnorm åsidosätts. Ansvarig tillsynsmyndighet enligt miljöbalken får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken ska efterlevas enligt 26 kap. 9 § miljöbalken eller 12 kap. 6 § miljöbalken om åtgärden är anmälningspliktig enligt samma bestämmelse.

Regeringen gör mot den beskrivna bakgrunden bedömningen att överträdelser av miljökvalitetsnormer inte kommer att öka med anledning av att Skogsstyrelsens möjligheter att vägra ge tillstånd om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm uppfylls tas bort. Enligt regeringens mening har berörda myndigheter möjligheter att, inom ramen för övrigt befintligt regelverk, påverka utformningen av en avverkning så att den utförs på ett lämpligt sätt.

Skog på mark som producerar mindre än en kubikmeter virke om året (skogliga impediment)

I 17 § andra stycket i skogsvårdslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att för visst eller vissa områden meddela föreskrifter om att tillstånd till avverkningar av svårförnygrad skog inte får ges i fråga om skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar, om det inte finns särskilda skäl. Sådana föreskrifter har, i 17 § skogsvårdsförordningen, meddelats för den svårförnygrade skogen i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Dalarnas län.

Parallellt med detta finns ett bemyndigande i 30 § skogsvårdslagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot avverkning och andra skogsvårdsåtgärder på

skogliga impediment. Med skogligt impediment avses enligt 2 § skogsvårdslagen improduktiv skogsmark samt träd- och buskmark. Med improduktiv skogsmark förstås enligt samma paragraf sådan skogsmark som inte kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar och med träd- och buskmark sådan bevuxen mark som inte utan produktionshöjande åtgärder klarar de krav avseende höjd eller kronslutenhet som har satts för att marken ska anses vara skogsmark.

Skogsstyrelsen har efter bemyndigande i 18 § skogsvårdsförordningen meddelat föreskrifter om förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd får dock avverkas om naturmiljöns karaktär inte förändras därav. Enligt Skogsstyrelsens allmänna råd förändras naturmiljöns karaktär vanligen om de grövre träden avverkas.

Skogsstyrelsens skyldighet att avslå en ansökan om tillstånd till avverkning på mark inom den svårförnygrade skogen som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar försvinner i och med att tillståndsplikten tas bort. Regeringen anser att den bestämmelsen i princip motsvaras av det generella förbud som i dag finns i Skogsstyrelsens föreskrifter. Regeringen föreslår i avsnitt 8 att förbudet i stället tas in i skogsvårdslagen. En skillnad mellan det generella förbudet och en tillståndsbestämmelse är visserligen att det generella förbudet innehåller en nedre arealbegränsning samt möjliggör avverkning av enskilda träd om det inte leder till att naturmiljöns karaktär förändras. Förändringen bedöms dock inte leda till negativa konsekvenser av någon betydelse eftersom undantagen är begränsade. Det får vidare anses vara rimligt med en nedre gräns mot bakgrund av att det finns ett visst utrymme för bedömning av när marken kan anses producera minst en kubikmeter virke om året per hektar och för om marken är skogsmark eller träd- och buskmark. Regeringen bedömer således att behovet av skydd för skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar tillgodoses genom det generella förbudet mot avverkning av skogliga impediment.

Skogsbilvägar

Enligt 17 § skogsvårdslagen kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att tillstånd till avverkning inte får ges i svårförnygrad skog för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om den inte kan passas in i en vägnätsplan. Skogsstyrelsen har meddelat sådana föreskrifter efter bemyndigande av regeringen i 17 § skogsvårdsförordningen. Denna möjlighet försvinner i och med regeringens förslag att upphäva bestämmelserna om svårförnygrad skog.

Regeringen gör bedömningen att berörda myndigheter har möjlighet att påverka vägbyggnation inom ramen för andra befintliga regelverk så att de allmänna intressena bakom den nuvarande regleringen upprätthålls. Bland annat omfattas åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön av anmälningsplikt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Byggande av skogsbilvägar som innebär grävning och schaktning i större omfattning bör i normalfallet anses vara en sådan åtgärd. Skogsstyrelsen kan

med stöd av bestämmelsen meddela föreläggande om åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får myndigheten förbjuda verksamheten. Skogsstyrelsen kan även på grundval av en underrättelse om avverkning som ska äga rum för att möjliggöra byggande av en skogsbilväg i vissa fall förelägga eller förbjuda avverkningen. Utöver detta ska enligt 3 kap. 5 § miljöbalken, mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringsen så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringsen ska också skyddas mot sådana åtgärder. Det är Sametinget som, efter samråd med Boverket och andra berörda myndigheter, lämnar uppgifter till länsstyrelserna om områden som Sametinget bedömer vara av riksintresse för rennäringsen enligt miljöbalken.

6.3 Dialog skogsbruk – rennäringsen

Regeringens bedömning: Skyldigheten för skogsbruket att bereda berörda samebyar tillfälle till samråd innan avverkning bör även i fortsättningen gälla inom renskötselns året-runt-marker.

Regeringen avser att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att följa hur samråd mellan skogsbruk och rennäringsen fungerar i renskötselområdet.

Vidare avser regeringen att ge ett gemensamt uppdrag till Skogsstyrelsen och Sametinget att aktivt främja och stödja engagemang och initiativ på lokal och nationell nivå för förbättrad dialog och samverkan mellan näringarna.

Utredningens förslag: En informationsplikt till berörd sameby om avverkning införs i hela renskötselområdet. Samebyn ansvarar för att initiera samråd vid behov. Skogsstyrelsen ska ha möjlighet att meddela undantag från informationsplikten för små brukningsenheter eller mindre avverkningar. Skogsstyrelsen ska även kunna besluta om särskild prövning om frågor gällande rennäringsen kräver mer ingående beredning.

Remissinstanserna: *Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Tillväxtverket* menar att om avvecklingen av gränsen för svårföryngrad skog genomförs är det nödvändigt att införa en informationsplikt i enlighet med utredarens förslag för att undvika olägenheter för rennäringsen. *Länsstyrelserna i Dalarnas, Västerbottens och Norrbottens län* tillstyrker förslaget, men anser inte att det ska finnas något undantag för små avverkningar. *Statens fastighetsverk* anser att förslaget i princip är bra, men menar att det bör övervägas om Skogsstyrelsen kan förse berörd sameby med information om planerade avverkningar. *Sveaskog, Tärna-Stensele allmänningsskog, Sorsele allmänningsskog, Vilhelmina allmänningsskog* och *Sveriges lantbruksuniversitet* anser att förslaget i princip är bra, men att det försvåras av att renskötselområdets geografiska utsträckning inte är definierat. *Svenska Samernas Riksförbund* menar att det bör övervägas om fler åtgärder än avverkning ska omfattas av underrättelseskyldigheten. *Sametinget* anser att eftersom större ansvar för samråd läggs på samebyarna bör staten säkerställa att alla samebyar har

tillgång till planeringsverktyg (renbruksplaner). *Regelrådet* anser att det inte på ett tillfredsställande sätt har utretts vilka administrativa kostnader som förslaget om informationsplikt kan ge upphov till och kan därmed inte bedöma om förslaget är en lämplig lösning. *Regelrådet* kan därmed inte heller tillstyrka vad som föreslås i betänkandet. *Skogsindustrierna* avstyrker förslaget att avveckla gränsen för svårföryngrad skog om inte förslaget om information och samråd begränsas till året-runt-markerna. *LRF Skogsägarna* avstyrker förslaget med hänvisning till att dagens krav på samråd är knutna till året-runt-markerna och inte till gränsen för svårföryngrad skog. *LRF Skogsägarna* och *Skogsindustrierna* menar att dialog och samverkan bör ske på frivillig väg för att vara verkningsfullt. *Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien* avstyrker förslaget eftersom de anser att det är byråkratiskt och riskerar att bli konfliktskapande. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* och *LRF Skogsägarna* menar att det är svårt att införa en informationsplikt i renskötselområdet eftersom dess geografiska utbredning inte är klarlagd.

Skälen för regeringen bedömning: Innan avverkning sker inom renskötselns året-runt-marker ska, enligt 20 § skogsvårdslagen, berörd sameby ges tillfälle till samråd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Enligt 24 § skogsvårdsförordningen får Skogsstyrelsen meddela sådana föreskrifter. Skogsstyrelsens föreskrifter anger samrådsskyldighetens närmare omfattning och ställer krav på att tillstånd och underrättelse om avverkning inom renskötselns året-runt-marker ska innehålla ett skriftligt bevis om att berörd sameby har getts tillfälle till samråd.

Skogsstyrelsen har vidare utfärdat allmänna råd till 31 § skogsvårdslagen om att inom renskötselområdet bör samråd hållas årligen även utanför året-runt-markerna mellan samebyar och större skogsägare med återkommande skogsbruksåtgärder. Enligt de allmänna råden bör samrådet ske på motsvarande sätt som enligt föreskrifterna och de allmänna råden till 20 § skogsvårdslagen.

Utredningen har föreslagit att krav på att bereda berörd sameby tillfälle till samråd i året-runt-markerna ska avskaffas och ersättas med en informationsplikt för skogsbruket i hela renskötselområdet och att samebyn ska ansvara för att initiera samråd vid behov. Skogsstyrelsen ska enligt utredningens förslag ha möjlighet att meddela undantag från informationsplikten för små brukningsenheter eller mindre avverkningar samt kunna besluta om särskild prövning om frågor gällande rennäringen kräver mer ingående beredning.

Regeringen anser att konsekvenserna för markägare, samebyar och myndigheter av en sådan omfattande förändring som utredningens förslag innebär inte är tillräckligt utredda och analyserade. Det som kan konstateras, enligt regeringens mening, är att utredningens förslag skulle innebära en viss regelförenkling för de markägare som i dag har sitt innehav inom renskötselns året-runt-marker genom att krav på att bereda berörd sameby tillfälle till samråd skulle ersättas med ett enklare krav på att informera berörd sameby om planerade avverkningar. För de markägare som har sitt innehav utanför denna gräns, men inom renskötselområdet, medför förslaget i stället en ökad administrativ börda. Även för samebyarna och Skogsstyrelsen medför förslaget en ökad administrativ börda. Enligt beräkningar från Skogsstyrelsen finns det ca 29 000 bruk-

ningsenheter som ägs av enskilda ägare i området utanför den svår-föringrade skogen inom renskötselområdet. De stora privata skogsbolagen, Sveaskog och Statens fastighetsverk äger tillsammans utöver detta ca 3 100 000 hektar produktiv skogsmark utanför skyddade områden i samma område. I renskötselområdet utanför året-runt-markerna ställs inte några krav enligt skogsvårdslagen på att bereda berörd sameby tillfälle till samråd. Även inom detta område har dock båda näringarna rätt att verka och därmed anser regeringen att det föreligger behov av samverkan och dialog mellan skogsbruk och rennäring även här.

LRF Skogsägarna och Skogsindustrierna menar att dialog och samverkan mellan olika näringar inte kräver ytterligare reglering utan kan ske på frivillig väg och framhåller att det även finns inarbetade fora för detta.

Regeringen är angelägen om att dialog, samverkan och ömsesidig hänsyn mellan skogsbruk och rennäring fungerar på ett tillfredsställande sätt inom hela det område där båda näringarna har rätt att verka. Inom renskötselns året-runt-marker är det naturligtvis viktigt att samråd sker i enlighet med skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter, men även i de övriga delarna av renskötselområdet bör båda näringarna göra ansträngningar för att dialog och samverkan ska fungera väl. Regeringen menar dock, i likhet med flera remissinstanser, att det är önskvärt att detta i så stor utsträckning som möjligt, sker på frivillig väg. Som en del remissinstanser har framhållit finns inarbetade fora för en sådan samverkan. Bland annat finns den centrala samrådsgruppen skogsbruk-rennäring som Skogsstyrelsen administrerar. Skogsstyrelsen har även genomfört utbildningar i skogsbruk och rennärringsfrågor för representanter för de båda näringarna gemensamt. Bland privata, frivilliga initiativ kan nämnas ett samverkansprojekt som LRF Skogsägarna och Svenska Samernas Riksförbund har bedrivit, skogsbolagens löpande arbete med samråds- och samverkansfrågor med rennäringen samt de frivilliga certifieringssystemen Forest Stewardship Council (FSC) och Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (PEFC). Ett annat viktigt verktyg när det gäller dialog och samverkan är samebyarnas renbruksplaner som kan förbättra underlaget för samrådsdiskussioner med andra markanvändare.

Ovan nämnda samrådsgrupper, projekt och system är bra och viktiga initiativ för en långsiktig utveckling av dialog, samverkan och ökat kunskande samt förståelse för varandras näringar och förutsättningar menar regeringen. God dialog och ömsesidig hänsyn mellan olika brukare av marken är dock enligt regeringen av en sådan betydelse att fortsatta initiativ som sker på det lokala och regionala planet måste stödjas och uppmuntras.

Regeringen ser vidare att Skogsstyrelsen har en viktig roll i arbetet med att stödja den typen av lokala engagemang och i detta särskilt uppmuntra lokalt förankrade processer som syftar till att förbättra förståelsen, respekten och det praktiska arbetet för olika intressenter som brukar marken. Skogsstyrelsen har, i dialog med de båda näringarna, tagit fram formulär, anvisningar och protokoll som skogsbruk och rennäring kan använda som stöd vid samråden för att underlätta samrådsdiskussionerna. Regeringen avser att återkomma med ett uppdrag till Skogsstyrelsen att löpande följa upp och utvärdera samråd mellan

rennäring och skogsbruk för att kvalitetssäkra dessa. Ett gemensamt uppdrag kommer även att lämnas till Skogsstyrelsen och Sametinget att aktivt stödja och främja engagemang och initiativ på lokal och nationell nivå för förbättrad dialog och samverkan mellan näringarna. I det arbetet är det viktigt att samernas särskilda ställning som urfolk beaktas, liksom Sveriges internationella åtaganden härvidlag.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen inte någon ändring i sak av dagens bestämmelser. I och med regeringens förslag om att tillståndsplikten ska ersättas med en underrättelseskyldighet kommer dock en ändring att ske så till vida att skriftligt bevis om att berörd sameby har beretts tillfälle till samråd ska biläggas underrättelsen om avverkning inom året-runt-markerna i stället för tillståndsansökan.

Det finns områden som ligger utanför gränsen för svårförnygrad skog, men inom renskötelsens året-runt-marker. Avverkningar inom det området omfattas i dag av underrättelseskyldigheten men även, som nämnts ovan, av samrådspunkten enligt 20 § skogsvårdslagen. Vid en avveckling av gränsen för svårförnygrad skog och därmed av tillståndsplikten för avverkningar kommer samrådsfrågan inom det berörda området att hanteras på samma sätt som i dag sker på de året-runt-marker som inte ingår i området för svårförnygrad skog. Att tillståndsplikten i det svårförnygrade området ersätts med en underrättelseskyldighet innebär därmed inte någon reell förändring vad avser kravet på att berörd sameby ska beredas tillfälle till samråd.

Frivilliga initiativ för ökad dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring

Den centrala samrådsgruppen skogsbruk-rennäring som Skogsstyrelsen administrerar består av representanter från Skogsstyrelsen, Sametinget, Jordbruksverket, Svenska Samernas Riksförbund, Renägarförbundet, Koncessionsbyarna, Skogsindustrierna, Sveaskog, Statens fastighetsverk, Allmänningarna, LRF Skogsägarna samt Skogs- och Träfacket. Samrådsgruppen har en rådgivande funktion, riktad dels till de centrala myndigheterna och näringarnas organisationer, dels till de som deltar i de lokala samråden. Samrådsgruppen hanterar ett stort antal arbetsuppgifter inom ämnesområdet, där frågorna om att följa upp och utvärdera de lokala samråden, behandla konflikter av principiell och generell karaktär samt att utveckla samråden, bl.a. genom att informationstekniken tillvaratas bättre i samrådsarbetet, kan ses som särskilt viktiga i detta sammanhang. Skogsstyrelsen har sedan 2004 årligen hållit i utbildningar i skogsbruk och rennäring. Utbildningarna riktar sig till skogsägare och renskötare gemensamt eftersom kunskap om och förståelse för varandras näringar och förutsättningar underlättar dialog och samverkan. Totalt har ca 300 personer från skogsbolag, samebyar och myndigheter deltagit i dessa utbildningar. Under 2010 och 2011 planeras utbildningar som framför allt är kopplade till renbruksplaner att genomföras för ca 100 personer från samebyarna.

LRF Skogsägarna och Svenska Samernas Riksförbund bedrev mellan 2002 och 2004 ett samverkansprojekt för ökad och förbättrad dialog mellan rennäring och familjeskogsbruk. Målsättningen var att öka

kunskapen om varandras näringar samt att lägga grunden för en lokal, löpande dialog och praktisk samverkan mellan rennärning och familjeskogsbruk. En annan målsättning var att etablera nya och förstärka befintliga mötesplatser och nätverk mellan samebyar och familjeskogsbruket. Under 2009 och 2010 har en vidareutveckling av projektet initierats av parterna för fortsatt utveckling av dialog och samverkan på det lokala planet för ett mer långsiktigt arbete.

Alla de stora skogsbolagen har till någon del sitt innehav inom renskötseområdet. Bolagen har inte någon gemensam policy för hur samråd, samverkan och dialog med rennärningen ska hanteras, men alla bolag har ett utvecklat samråd med samebyarna. Samråden sker på lokal nivå och de lokala förutsättningarna är styrande för hur aktuella frågor hanteras.

Det frivilliga miljöcertifieringssystemet inom FSC ställer krav på skogsbrukaren att denne ska erkänna samernas rättigheter, bl.a. rätt till bete för sina renar. Den markägare som är FSC-certifierad ska genomföra samråd med rennärningen för de delar av innehavet som ligger inom renskötseområdet. Standarden tar upp former för samråd samt vad man kan samråda om. Enligt standarden ska samrådet ske på samma sätt som sker inom året-runt-markerna enligt skogsvårdslagen. Standarden ställer utöver kraven i skogsvårdslagen krav på att samrådet ska vara långsiktigt och omfatta planerade åtgärder i ett landskapsperspektiv för en period om tre till fem år. Vidare ska markägaren inför ett samråd, förse samebyn med relevant kartmaterial. Standarden innehåller även en beskrivning av hur konflikter ska lösas.

Inom renskötseområdet, nedanför gränsen för svårföryngrad skog, är cirka hälften av skogsmarken certifierad enligt regler för FSC. Det innebär att i dag genomförs samråd mellan skogsnäring och rennärning i stora delar av berörda områden inom ramen för den frivilliga certifieringen.

Det frivilliga certifieringssystemet inom PEFC har antagit en policy som definierar hur dialog och samverkan mellan berörda intressen ska ske för en god balans mellan skogsbruk och rennärning. Syftet är att utveckla lämplig hänsyn i hållbart skogsbruk för att på bästa sätt möta rennärningens intressen. Policyn beskriver vilken hänsyn som ska tas till rennärningens intressen vid en avverkning samt vikten av en god dialog och samverkan mellan näringarna på lokal nivå. Inom renskötseområdet, nedanför gränsen för svårföryngrad skog, är cirka en tiondel av skogsmarken certifierad enligt regler för PEFC.

Renbruksplaner

En renbruksplan är ett planeringsunderlag för samebyarnas renskötseverksamhet. Planen upprättas genom kartläggning, fältinventering och med hjälp av fjärranalys och vegetationsklassificering. Renbruksplanen ska förbättra underlaget för samrådiskussioner med andra markanvändare liksom för operativ renskötse. Den ska också producera information som kan kombineras med andra markanvändares databaser. Samebyarnas betesland delas i planen in i fem kategorier. De viktigaste för rennärningen är nyckelområden som är mycket känsliga för ingrepp

och störande aktiviteter samt kärnområden som är känsliga och viktiga, men i något mindre grad än nyckelområden.

Arbetet med att upprätta renbruksplaner har pågått med varierad intensitet under en tioårsperiod. I dag har 14 samebyar en upprättad renbruksplan. Med de medel som står Skogsstyrelsen till buds kommer ytterligare 24 samebyar att få tillgång till en sådan plan. Skogsstyrelsens styrgrupp för renbruksplaner har föreslagit en planering för upprättande av renbruksplaner även för resterande 13 samebyar.

De remissinstanser som har berört frågan om renbruksplaner är samstämmigt positiva till detta instrument. Från rennäringshåll framförs att planerna är ett bra verktyg för planering av den egna verksamheten. Från skogsbrukshåll framförs att vid samråd och dialog med samebyarna underlättar en renbruksplan diskussionen eftersom det blir tydligt vilka områden som är av störst betydelse för rennäringen.

Regeringen anser att upprättandet av renbruksplaner är ett effektivt och bra sätt att skapa goda förutsättningar för en god dialog mellan rennäring och skogsbruk. Olika alternativ kommer att undersökas inom Regeringskansliet för att det ska vara möjligt att slutföra arbetet med att upprätta en renbruksplan för varje sameby.

6.4 Hänsyn till rennäring vid skogsbruk

Regeringens förslag: Den som underrättar Skogsstyrelsen om avverkning av skog inom renskötselns året-runt-marker ska i underrättelsen redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen.

Regeringens bedömning: Regeringen avser att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att följa upp och utvärdera den hänsyn som skogsbruket tar till rennäringen.

Utredningens förslag: Redovisning av den hänsyn som kommer att tas till rennäringens intressen görs i underrättelsen om avverkningar inom hela renskötselområdet.

Remissinstanserna: *Svenska Samernas Riksförbund* tillstyrker utredningens förslag och menar att detta bör vara en förutsättning om gränsen för svårföryngrad skog avvecklas. *Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien* anser att en förändring i detta avseende är följdriktig och bör underlätta för myndigheterna. *Skogsindustrierna* och dess medlemmar samt *LRF Skogsägarna* anser att förslaget kommer att bli administrativt betungande för både markägare, samebyar samt för Skogsstyrelsen och avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Bestämmelser om redovisning av vad en markägare avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen vid avverkning finns i dag i 21 § skogsvårdslagen. Bestämmelserna innebär att en ansökan om tillstånd till avverkning i svårföryngrad skog ska innehålla en redovisning av den hänsyn som ska tas till rennäringens intressen. Skogsstyrelsen har vidare utfärdat allmänna råd till 31 § skogsvårdslagen om hänsyn till rennäringen. De allmänna råden innehåller beskrivningar av vilka hänsyn som bör tas i

samband med förnyrningsavverkning, beståndsanläggning och skogsbilvägar.

Utredningen har föreslagit att redovisning av den hänsyn som ska tas till rennäringens intressen ska göras i den underrättelse om avverkning som ska lämnas till Skogsstyrelsen rörande hela renskötseområdet.

Regeringen anser dock att det inte är tillräckligt utrett vilka konsekvenser som en sådan förändring skulle få för skogsägarna. Det som kan konstateras, enligt regeringens mening, är att utredningens förslag skulle innebära en ökad administrativ börda för ett stort antal markägare. Enligt beräkningar från Skogsstyrelsen finns det ca 29 000 brukningsenheter som ägs av enskilda ägare i området utanför den svårförnygrade skogen inom renskötseområdet. De stora privata skogsbolagen, Sveaskog och Statens fastighetsverk äger tillsammans, utöver detta, ca 3 100 000 hektar produktiv skogsmark i samma område.

Genom att kravet på tillstånd till avverkning av skog inom området för svårförnygrad skog upphävs kommer lagens generella krav på att Skogsstyrelsen ska underrättas om planerade avverkningar att bli tillämpligt i likhet med vad som gäller i övriga landet. I 14 § skogsvårdslagen finns krav på vad en underrättelse om avverkning ska innehålla. Dessa innefattar inte krav på redovisning av den hänsyn som skogsägaren avser att ta till rennäringens intressen i samband med avverkningen på det sätt som krävs enligt en tillståndsansökan. Regeringens intention med att ta bort gränsen för svårförnygrad skog är som tidigare framhållits att genomföra en regelförenkling för skogsbruket utan att förändra skyddet för de värden som gränsen skyddar. För att skyddet av rennäringens intressen inte ska försvagas bör därför en underrättelse om att avverka skog inom rennäringens året-runt-marker utanför fjällnära skog i fortsättningen innehålla ett krav på redovisning av den hänsyn som markägaren avser att ta till rennäringens intressen.

I dag är den markägare som har mark inom området för svårförnygrad skog skyldig att redovisa planerad hänsyn till rennäringens intressen i tillståndsansökan. En ordning som innebär att redovisning av den hänsyn som skogsägaren avser att ta till rennäringens intressen ska ske vid avverkningar inom året-runt-markerna framstår som mer logisk än ett system där redovisningsskyldigheten knyts till tillståndsplikten. Regeringens förslag innebär att det inte längre kommer att ställas krav på redovisning av hänsyn till rennäringens intressen för de markägare som har sitt innehav inom svårförnygrad skog men utanför året-runt-markerna. För de markägare som har sitt innehav inom året-runt-markerna men utanför gränsen för svårförnygrad skog kommer förändringen däremot att innebära en utökning av kravet på vad underrättelsen ska omfatta. Därigenom kommer den administrativa bördan att öka för dessa skogsägare. Skogsstyrelsen har beräknat att det rör sig om ca 3 800 brukningsenheter som kommer att få lägre krav och ca 900 brukningsenheter som får ett utökat krav i och med förslaget.

Regeringen avser att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att följa upp och utvärdera den hänsyn som skogsbruket tar till rennäringen. Därutöver avser regeringen att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att efter samråd med Sametinget se över behovet och utformningen av avtal om skogsbrukets hänsyn till rennäringen som allmänt intresse (renskogsavtal).

Regeringens förslag: Inom området för renskötselns året-runt-marker ska det vara förbjudet att avverka skog om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inte någon av remissinstanserna har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 21 § skogsvårdslagen får Skogsstyrelsen inte lämna tillstånd till en avverkning om den medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Regeringens avsikt med att upphäva tillståndskravet för avverkning av svårföryngrad skog är att genomföra en regelförenkling för skogsbruket utan att förändra skyddet för de värden som gränsen skyddar. Regeringen anser därför att bestämmelsen som i dag anger när tillstånd inte får lämnas bör ersättas med ett uttryckligt förbud mot avverkning inom året-runt-markerna om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet antal renar påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord. Det innebär att förbudet kommer att omfatta vissa nya områden, dvs. de områden som ligger inom året-runt-markerna, men utanför den svår-föryngrade skogen. Regeringen anser dock att det är lämpligt att förbudet gäller inom året-runt-markerna. Till detta område är samrådsplikten knuten. Vidare föreslås, i avsnitt 6.4, att kravet på redovisning av hänsyn till rennäringens intresse ska gälla det området. Om förslaget inte genomförs kommer det att innebära en tydlig försämring för rennäringen inom de delar av året-runt-markerna som inte omfattas av fjällnära skog. Den generella hänsynsregeln i 31 § skogsvårdslagen ger inte ett lika starkt skydd varför det är motiverat att införa ett förbud med hänsyn till rennäringen. I samband med en underrättelse om avverkning kan Skogsstyrelsen, som nämnts i avsnitt 6.2, förbjuda avverkning eller meddela förelägganden för att skydda rennäringens intressen. Med det föreslagna förbudet kommer Skogsstyrelsen att i praktiken ha samma möjlighet att förbjuda avverkning eller att ställa villkor för avverkning efter en underrättelse som myndigheten i dag har inom ramen för tillståndsprövningen. Skillnaden är att den tid som kommer att stå myndigheten till förfogande är begränsad till sex veckor, vilket kräver god planering och framförhållning från myndighetens sida för att undvika olägenheter för rennäringen.

Bestämmelserna är enligt *Lagrådets* mening inte så tydliga och klara att de inte kan ge upphov till olika tolkningar i ett enskilt fall. Den vars intresse påverkas av en avverkning som avses i den föreslagna paragrafen har enligt nu gällande bestämmelser möjlighet att få ett meddelat tillstånd till avverkning prövat i domstol. Lagrådet påpekar vidare att med det

föreslagna förfarandet kommer vederbörande visserligen att kunna framföra sina synpunkter men i övrigt få förlita sig på skogsmarksägarens eller tillsynsmyndighetens ställningstaganden. Lagrådet anser således att en sådan förändring kan medföra att den enskildes ställning försämras.

Som Lagrådet har påpekat innebär förslaget i och för sig att samebyar som berörs av avverkningar inte kommer att kunna få frågan om förbudet är tillämpligt prövad av domstol om tillsynsmyndigheten gör bedömningen att det inte finns skäl att ingripa mot en planerad avverkning. Skogsstyrelsens möjligheter att bedöma planerade avverkningars konsekvenser för rennäringen har dock stärkts genom dels kravet på redovisning av vilken hänsyn som ska tas till rennäringen vid avverkning (avsnitt 6.4), dels utveckling av instrumentet renbruksplaner (avsnitt 6.3). Regeringen har, som redogjorts för i avsnitt 6.3, också för avsikt att ge ett gemensamt uppdrag till Skogsstyrelsen och Sametinget att aktivt främja och stödja engagemang och initiativ på lokal och nationell nivå för en förbättrad dialog och samverkan mellan näringarna. Regeringen avser även, som nämnts i avsnitt 6.3, att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att löpande följa upp och utvärdera samråd mellan skogsbruk och rennäring för att kvalitetssäkra dessa. Vidare avser regeringen att lämna ett uppdrag till Skogsstyrelsen om att följa upp och utvärdera den hänsyn som skogsbruket tar till rennäringen vid avverkning av skog. Sammantaget gör regeringen bedömningen att de föreslagna förändringarna inte riskerar att leda till att den enskildes ställning försämras.

6.6 Rennäringen som allmänt och enskilt intresse

Regeringens bedömning: Några lagändringar i syfte att tydliggöra i vilka fall som hänsyn ska tas till renskötselrätten som enskilt intresse respektive rennäringen som allmänt intresse bör inte göras.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit ändringar av bestämmelserna i skogsvårdslagen om hänsyn till rennäringen som allmänt intresse respektive till renskötseln, dvs. det enskilda intresset. De av utredningen föreslagna ändringarna avser

- att bemyndigandet i 30 § kompletteras med en rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om den hänsyn som ska tas till skydd för rennäringen som allmänt intresse vid skötseln av skog,
- ett tillägg till nuvarande 18 § som innebär att Skogsstyrelsen i tillstånd till avverkning ska besluta om vilka hänsyn som ska tas till rennäringen som ett allmänt intresse och att ersättning ska kunna lämnas enligt 19 § skogsvårdslagen för skada till följd av sådana beslut,
- att Skogsstyrelsen i tillstånd till avverkning ska besluta om vilka hänsyn som ska tas till renskötselrätten, dvs. det enskilda intresset, utan en begränsning till att sådana villkor inte får avse annat än vad som är uppenbart påkallat, samt
- att 31 § ändras för att tydliggöra att bestämmelsen dels endast avser anpassning vid skötsel av skog som påkallas med hänsyn till renskötsel-

rätten, dvs. det enskilda intresset, dels att det inte ska krävas att anpassningen ska vara uppenbart påkallad.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslagen avstyrker dem med undantag för *Länsstyrelsen i Norrbottens län* som tillstyrker förslaget att i lagen införa ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter till skydd för rennäringsen som allmänt intresse.

Skogsstyrelsen och Jordbruksverket anser att man bör avvakta med förändringar i regelverket som rör förhållandet skogsbruk-rennärings till dess att såväl renskötselområdets geografiska utsträckning och innebörd som betydelsen av rennäringsen som allmänt respektive enskilt intresse har klargjorts. Myndigheterna anser att det torde vara svårt för såväl den enskilde som för myndigheter att hantera skillnaden mellan rennäringsens intressen (allmänt intresse) och renskötselrätten (enskilt intresse). I praktiken torde det sannolikt vara svårt att överblicka mer än den berörda samebyns intressen (renskötselrätten). Skogsstyrelsen anser vidare att problemet finns redan nu (21 § skogsvårdslagen jämförd med 31 § samma lag) men om det i en ny lagstiftning kommer att accentueras att det ska göras skillnad mellan de båda intressena bör man bättre tydliggöra vad som är det ena och vad som är det andra. Vad gäller utredningens förslag att i lagen införa ett bemyndigande att meddela föreskrifter till rennäringsens intresse (det allmänna intresset) pekar Skogsstyrelsen på att det torde vara svårt att meddela sådana föreskrifter utan att de i första hand kommer att tolkas som hänsyn till renskötselrätten (det enskilda intresset). Skogsstyrelsen uppmärksammar vidare att rätten att meddela föreskrifter om det enskilda intresset inte kan delegeras till en myndighet. Skogsstyrelsen anser slutligen att borttagandet av ordet ”uppenbart” i 31 § skogsvårdslagen kan tolkas som en stark förändring.

Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien anser att utredningen flyttar över regeln i 31 § skogsvårdslagen om hänsyn till rennäringsen till 30 § som rubriceras om till ”hänsyn till andra allmänna intressen”. I stället föreslås att 31 § blir en ny regel om anpassning till renskötselrätten. Samtidigt ändras rekvisitet ”uppenbart påkallas” till ”påkallas”, vilket förstärker anpassningskravet på markägaren. Med denna nya 31 § skulle renskötselrätten ges ett förändrat innehåll inom vinterbetesmarken, något som utredningen beskriver som ”ett bättre rättsläge”. Med en grundsyn att vägen framåt bör vila på gällande rätt kan Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien inte stödja detta förslag.

LRF Skogsägarna anser att utredningen föreslår en oacceptabel förskjutning av gällande rätt vad gäller förslagen knutna till bl.a. skogsbrukets hänsyn till rennäringsen som enskilt och allmänt intresse. LRF Skogsägarnas uppfattning är att utredningens förslag utvidgar hänsynen till rennäringsen som enskilt intresse till att gälla utanför året-runt-markerna. LRF Skogsägarna menar att de av utredningen föreslagna förändringarna av 30 och 31 §§ skogsvårdslagen innebär förskjutningar i gällande rätt. Hänsynen till rennäringsen som allmänt intresse bör enligt LRF Skogsägarna fortsatt ligga i 31 § skogsvårdslagen. LRF Skogsägarna anser vidare att den av utredningen föreslagna utmönstringen av ordet ”uppenbart” ur 31 § första stycket skogsvårdslagen inte kan anses vara redaktionell. LRF Skogsägarna menar att språkligt sett torde det

vara ställt utom tvivel att formuleringen ”uppenbart påkallas” i nuvarande lydelse av 31 §, innebär att det inte kan ställas lika långtgående krav på anpassning till rennärningen som blir fallet om ordet ”uppenbart” tas bort varför även det förslaget avstyrks.

Skogsindustrierna anser att utredningen inte föreslår någon förändring av betydelse då det gäller omfattningen av den hänsyn som ska tas till renskötselrätten och rennärningen som allmänintresse. Frågan om Skogsstyrelsens roll gällande det enskilda intresset rennärning anser dock Skogsindustrierna har lämnats ouppklarat då utredningen efterlyser en genomgripande analys över dessa rättsförhållanden men har tvingats konstatera att inte någon sådan har gjorts. Grundläggande rättsliga principer har därmed inte blivit belysta. Skogsindustriernas uppfattning är att det finns en uppenbar risk att gränsen för vad som en markägare måste tolerera inom ramen för prövningen av allmänintresset och begreppet ”pågående markanvändning” kommer att lyftas till en nivå som innebär väsentligt kraftigare restriktioner för skogsbruket än i dagsläget. Vidare menar Skogsindustrierna att utredningen har konstaterat att det finns ett påtagligt behov av en bättre reglering av de krav på hänsyn till rennärningen som ska ställas vid skogsbruk utan att några skäl för detta har anförts.

Skälen för regeringens bedömning: Utredningen har förslagit ett antal lagändringar som syftar till att tydliggöra att den prövning som Skogsstyrelsen gör i olika sammanhang avser både renskötselrätten som enskilt intresse och rennärningen som allmänt intresse. Därvid har bl.a. föreslagits att bemyndigandet i 30 § skogsvårdslagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kompletteras med en möjlighet att föreskriva om vilka hänsyn som ska tas till skydd för rennärningen som allmänt intresse.

När det gäller det föreslagna bemyndigandet noterar regeringen att det motsvarar ett bemyndigande som föreslogs i den lagrådsremiss som föregick regeringens proposition 1990/91:3 om skogsbruket i fjällnära skogar. Lagrådet uttalade därvid, s. 180 i nyss nämnda proposition, att en föreskrift om vilken hänsyn som ska tas till rennärningens intressen vid skötseln av skog är till sin karaktär privaträttslig, dvs. den berör väsentligen enbart förhållandet mellan den som driver rennäringsverksamheten och den som äger eller arrenderar skogsmarken. Lagrådet konstaterade att en sådan föreskrift hör till lagområdet enligt 8 kap. 2 § regeringsformen, att delegering inte var möjlig till regering eller myndighet samt att hänsyn till rennärningen också kan ha ett inslag av allmänintresse inte kan ändra detta förhållande. Vidare påpekade Lagrådet att det av utredningen föreslagna bemyndigandets exemplifiering av vad föreskrifterna avsetts innehålla – hyggens storlek och utläggning, skogsbilvägars utsträckning m.m. – illustrerar att det är en fråga om ingrepp i en privat-ekonomisk sfär till förmån för en annan. Utredningens förslag innehåller samma exemplifiering över vilka föreskrifter som kan meddelas som det förslag som Lagrådet yttrade sig över.

Regeringen konstaterar att skogsvårdslagen innehåller bestämmelser om hänsyn till rennärningen som allmänt intresse och som enskilt intresse för en viss sameby. Det allmänna och det enskilda intresset sammanfaller ofta och det är i praktiken svårt att avgöra vad som är att hänföra till det ena eller det andra. En uppdelning i lagstiftningen av renskötselrätten

som enskilt intresse och rennärningen som allmänt intresse på det sätt som utredningen har föreslagit förutsätter en grundlig analys av skillnaden mellan de båda intressena och av vilka konsekvenser som föreslagna åtgärder kan få. En sådan analys saknas i ärendet. Regeringen anser därför i likhet med majoriteten av remissinstanserna att utredningens förslag i den här delen inte bör genomföras.

7 Fjällnära skog

7.1 Bakgrund

Enligt 15 § skogsvårdslagen meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrifter om vilka delar av den svår-föryngrade skogen som ska anses utgöra fjällnära skog. I förarbetena framgår det att bestämmelsen, trots sin ordalydelse, ska förstås som ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter (prop. 1990/91:3, om skogsbruket i fjällnära skogar, s. 73 och 178). Vad som utgör fjällnära skog framgår av förordningen om gränserna för fjällnära skog (SKSFS 1991:3). Som en följd av att den fjällnära skogen ingår i det område som i dag omfattas av bestämmelserna om svår-föryngrad skog omfattas avverkningar av fjällnära skog av det generella kravet på tillstånd till avverkning i 16 § skogsvårdslagen.

Vissa särskilda regler för skogsbruket gäller för den fjällnära skogen, bl.a. att främmande träarter inte får användas som skogsodlingsmaterial. De bestämmelserna finns i skogsvårdsförordningen och Skogsstyrelsens föreskrifter.

Av förarbetena till den reglering som gäller för det fjällnära området framgår att avgränsningen av detta område har haft andra syften än att reglera skogsföryngring, även om särskilda krav ställs också i detta avseende. Det främsta syftet har varit att naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennärningens intressen ska ges större tyngd i det fjällnära skogsområdet än i övriga delar av landet. Prioriteringsförhållandet i fråga om markanvändningen i det aktuella området är således ett annat än i övriga delar av landet och gränsen av det fjällnära skogsområdet är inte utvecklad utifrån strikta skogsbiologiska kriterier.

Gränsen för fjällnära skog utgör också bas för statistiska redovisningar och analyser. Under flera decennier har gränsen haft betydelse för Riksskogstaxeringen inom Sveriges lantbruksuniversitet och i åtskilliga geografiska analyser från Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet och Naturvårdsverket utgör området ovanför gränsen en geografisk enhet som särredovisas på grund av sina särskilda förhållanden. Gränsen har även betydelse för förståelsen av både bristanalyser och målsättningar för långsiktigt skydd av skog inom ramen för miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* respektive *Storslagen fjällmiljö*.

Regeringens bedömning: Det bör även fortsättningsvis krävas tillstånd för att avverka skog som avgränsats som fjällnära skog.

Regeringens förslag: Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka delar av den svårförnygrade skogen som ska utgöra fjällnära skog upphävs.

Begreppet fjällnära skog definieras i lagen. Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog.

Tillstånd till avverkning av fjällnära skog ska inte få ges för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in en vägnätsplan. Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter upphävs.

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att tillstånd till avverkning inte får ges i fråga om skog på mark som i genomsnitt inte kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar upphävs.

Sökanden ska i ansökan om tillstånd för avverkning avseende fjällnära skog redovisa vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skog.

Utredningens bedömning och förslag: Överensstämmer i stort med regeringens bedömning och förslag. Utredningen föreslår dock att förbudet mot avverkning av skog i syfte att bygga skogsbilväg lagtekniskt ska uttryckas som ett till skogsägaren riktat direkt förbud och gälla skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Utredningen föreslår också en annan lagteknisk lösning för att peka ut vilka områden som ska anses som fjällnära skog.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Statens fastighetsverk, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Skogsstyrelsen, Sametinget, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Tillväxtverket, Jokkmokks kommun, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien och Världsnaturfonden (WWF)* är positiva till att gränsen för den fjällnära skogen finns kvar och anser att tillstånd för avverkning även fortsättningsvis bör gälla för det fjällnära skogsområdet. *Statskontoret* instämmer i att gränsen gör parterna extra uppmärksamma på vikten av skydd för natur- och kulturmiljövärden men menar dock att utredaren inte på något övertygande sätt har redovisat varför fortsatt krav på tillstånd är lämpligare än anmälningsförfarande.

Sveriges lantbruksuniversitet anför även att utbyggnaden av skogsbilvägar inom detta område bör ske mycket restriktivt då det är speciellt viktigt för att minska problemen för renskötseln men också för att skydda natur- och kulturvärden.

Några remissinstanser, däribland *LRF Skogsägarna, Skogsindustrierna, Sveaskog och Naturhistoriska riksmuseet*, anser att kravet på tillstånd till avverkning i fjällnära skog kan upphävas och ersättas med en

anmälningsplikt. Man menar att de värden som gränsen är satt att skydda kan hanteras inom ramen för ett anmälningsförfarande.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: I det fjällnära området finns huvuddelen av Sveriges större sammanhängande naturskogar. De höga naturvärdena i detta område är ofta kopplade till områdenas storlek, deras relativa orördhet och långa skogliga kontinuitet. Det senare kan i vissa fall ge förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk. Senare års inventeringar och forskning har även visat att området hyser fler kulturmiljöer och fornlämningar än vad som tidigare har varit känt. Området är även av särskild betydelse för rennäringen. Skogsbruk i detta område bedrivs under särskilda förutsättningar eftersom det här råder förhållanden som avviker från övriga landet. Det gäller både klimatologiskt och i fråga om ett högre kostnadsläge för bl.a. avverkning, skogsvård och transporter. Den fjällnära gränsen har, som redan tidigare nämnts, också stor betydelse för statistiska redovisningar. Sammantaget anser regeringen att naturvärden, kulturmiljövården och rennäringens intressen bör tillmätas särskilt stort intresse i det fjällnära området. Regeringen delar därför den bedömning som utredningen och flertalet remissinstanser har gjort att det även fortsättningsvis bör krävas tillstånd för att avverka skog i detta område.

Regeringen anser att Skogsstyrelsens möjlighet att avslå en ansökan om tillstånd till en avverkning med stöd av 17 och 18 §§ skogsvårdslagen, dvs. om avverkningen leder till att en miljö kvalitetsnorm överträds eller om den är oförenlig med natur- och kulturmiljöintressena, bör finnas kvar.

Lagen innehåller en bestämmelse om att tillstånd inte får lämnas till avverkningar som medför vissa långtgående konsekvenser för rennäringen inom året-runt-markerna inom fjällnära skog. Regeringen har i avsnitt 6.5 föreslagit att ett generellt förbud införs i lagen mot avverkning som medför sådana konsekvenser för rennäringen inom hela året-runt-markerna. Det behövs därför inte längre någon särskild bestämmelse om att tillstånd inte får lämnas inom året-runt-markerna inom fjällnära skog.

Utredningen har föreslagit att bestämmelsen om att tillstånd till avverkning inte ska lämnas för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan i stället bör utformas som ett förbud som riktar sig till skogsägaren. Sveriges lantbruksuniversitet betonar i sitt remissvar vikten av att utbyggnaden av skogsbilvägar inom det fjällnära området sker mycket restriktivt eftersom det är speciellt viktigt att minska problemen för renskötseln men också för att skydda natur- och kulturvärden. Regeringen anser dock att det finns risk för otydlighet om bestämmelsen utformas som ett förbud riktat till markägaren eftersom det innebär att det är markägaren som ska göra en avvägning mellan nyttan och kostnaden för vägen samt en avstämning mot vägnätsplanen. Frågan bör därför enligt regeringens mening även fortsättningsvis bedömas inom tillståndsprövningen. Regeringen delar dock utredningens bedömning att bestämmelsen, till skillnad från i dag, bör finnas i lag för att understryka vikten av att utbyggnad av skogsbilvägar inom det fjällnära området sker restriktivt.

Regeringen anser, i likhet med utredningen, att bestämmelsen om att tillstånd inte får lämnas till avverkning på mark som i genomsnitt pro-

ducerar mindre än en kubikmeter virke om året per hektar kan upphävas eftersom den i allt väsentligt motsvaras av det i Skogsstyrelsens föreskrifter intagna generella förbudet mot avverkning av sådan skog (skogliga impediment). Förbudet mot avverkning av skogliga impediment större än 0,1 hektar föreslås i avsnitt 8 att lyftas till lag och gälla i hela landet. En skillnad mellan regleringarna är att det generella förbudet innehåller en nedre arealbegränsning samt möjliggör avverkning av enskilda träd om det inte leder till att naturmiljöns karaktär förändras. Regeringen har i avsnitt 6.2 gjort bedömningen att behovet av skydd för svårförnygrad skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar tillgodoses genom det generella förbudet mot avverkning av skogliga impediment. Regeringen anser att den bedömningen även är giltig för fjällnära skog.

Utredningen har föreslagit att sökanden i ansökan om tillstånd till avverkning avseende fjällnära skog ska redovisa vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skog. Skogsvårdslagen innehåller för närvarande inte något sådant uttryckligt krav. Skogsstyrelsen kan dock förbjuda avverkning om återväxten av ny skog inte kan tryggas enligt 10 och 35 §§ skogsvårdslagen eller besluta om villkor för att trygga återväxten enligt 16 § samma lag. I praktiken redovisar därför sökanden som regel i ansökan vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten. Regeringen anser att skogsvårdslagen behöver förtydligas i detta avseende.

Slutligen vill regeringen kort beröra frågan om hur avgränsningen av de områden som ska omfattas av beteckningen fjällnära skog ska lösas lagtekniskt. Utredningen har föreslagit ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om gränsen för det område där skogsmarken ska anses utgöra fjällnära skog. Till skillnad från utredningen anser regeringen att det bör finnas en grundläggande definition i lagen av vad som utgör fjällnära skog. Regeringen bör därtill bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka områden som utgör sådana skog. Den fjällnära skogen bör definieras som områden inom det fjällnära området där skogsbruksåtgärder kan beröra intressen som är av väsentlig betydelse för naturvärden, kulturmiljövärden eller rennäringen eller där det råder särskilda förutsättningar för skogens skötsel. Någon ändring i sak när det gäller vilka områden som utgör fjällnära skog är inte avsedd.

8 Vissa frågor om avverkning, markberedning och förnygring

Regeringens förslag: Följande bestämmelser som i dag finns i skogsvårdsförordningen och i Skogsstyrelsens föreskrifter ska i stället tas in i skogsvårdslagen:

- förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödning på skogliga impediment större än 0,1 hektar inom hela landet,
- förbud mot hyggesplöjning inom hela landet,
- viss högsta hyggesstorlek inom det fjällnära skogsområdet och

– förbud mot att använda främmande träarter som skogsodlingsmaterial inom fjällnära skog.

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment upphävs.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna, däribland Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Naturhistoriska riksmuseet, Kiruna kommun, Skydda Skogen, Världsnaturfonden (WWF), Svenska Naturskyddsföreningen och Svenska Fjällklubben, tillstyrker förslaget om att lyfta de aktuella reglerna för skogsbruk från föreskrifter till lagnivå.

Sveaskog avstyrker förslaget vad gäller högsta hyggesstorlek och förbud mot att använda främmande träarter som skogsodlingsmaterial med motiveringen att avverkningsnivåerna i den fjällnära skogen har halverats, vilket torde visa att frivilligheten fungerar och att någon ytterligare reglering därmed inte är nödvändig.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser i likhet med utredaren och majoriteten av remissinstanserna att det är viktigt att de bestämmelser som är av central betydelse för skogsbruket återfinns i skogsvårdslagen. Detta gäller särskilt de bestämmelser som berör fjällnära skog. Utredningen har föreslagit att följande bestämmelser som i dag finns i skogsvårdsförordningen och i Skogsstyrelsens föreskrifter lyfts till lagnivå:

- bestämmelserna om förbud mot avverkning,
- skogsvårdsåtgärder och gödsling på skogliga impediment större än 0,1 hektar inom hela landet,
- förbud mot hyggesplöjning inom hela landet,
- viss högsta hyggesstorlek inom det fjällnära skogsområdet och
- förbud mot att använda främmande träarter som skogsodlingsmaterial inom det fjällnära skogsområdet.

Förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling på skogliga impediment större än 0,1 hektar inom hela landet

Med skogligt impediment avses enligt 2 § skogsvårdslagen improduktiv skogsmark samt träd- och buskmark. Improduktiv skogsmark är sådan skogsmark som inte kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar medan träd- och buskmark är sådan bevuxen mark som inte utan produktionshöjande åtgärder klarar de krav avseende höjd eller kronslutenhet som har satts för att marken ska anses vara produktiv skogsmark. Skogliga impediment utgörs oftast av hållmarker eller skog-bevuxen myrmark.

Med anledning av sin låga virkesproducerande förmåga är de skogliga impedimenten i princip ointressanta ur ett virkesproduktionsperspektiv. Impedimenten har dock en rad andra viktiga funktioner. Frånvaron av skoglig aktivitet har lett till att impedimenten ofta har en lång skoglig kontinuitet, vilket i sin tur är av stor betydelse för den biologiska mångfalden. Impedimentens relativa orördhet och starka areella spridning ger

dem ett värde som komplement till de hänsynsåtgärder som vidtas på övrig mark. Även om antalet växt- och djurarter är förhållandevis begränsat på impedimenten kan de hysa flera rödlistade eller annars skyddsvärda arter. Impedimenten har också ett värde genom att bidra till variationen i skogsekosystemen. Detta har även betydelse för friluftslivet. För rennäringen har impedimenten betydelse bl.a. genom att de producerar viktigt renbete i form av hänglav. De kan även vara viktiga områden för flyttleder och nattbetesplatser. Enligt Skogsstyrelsens föreskrifter är det förbjudet att avverka, utföra skogsvårdsåtgärder och gödsla på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. För skogsägaren har impedimenten som nämnts ett lågt ekonomiskt värde.

Med hänsyn till de skogliga impedimentens betydelse för allmänna intressen och för den biologiska mångfalden genom den variation som de skapar i skogslandskapet anser regeringen att begränsningarna för avverkning, andra skogsvårdsåtgärder och gödning på skogliga impediment bör föreskrivas i skogsvårdslagen. Förbudet bör också i fortsättningen gälla inom hela landet. Regeringen anser, i enlighet med utredningens förslag, att det därmed inte längre finns behov av ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot avverkning eller andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment.

Det bör även fortsättningsvis vara tillåtet att avverka enstaka träd om det inte förändrar naturmiljöns karaktär. Enligt Skogsstyrelsens allmänna råd till nu gällande bestämmelser förändras naturmiljöns karaktär vanligen om de grövre träden avverkas.

För att inte avverkningsförbudet ska omöjliggöra att marken tas i anspråk för annat ändamål bör förbudet inte vara absolut. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför kunna meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet. Exempelvis bör avverkning kunna ske vid ändrad markanvändning, t.ex. vid bebyggelse eller anläggande av en väg.

Förbud mot hyggesplöjning inom hela landet

Hyggesplöjning är en markberedningsmetod som innebär ett mycket radikalt ingrepp i naturmiljön. Även om en hyggesplöjning kan ge goda förnyingsbetingelser så finns det i dag flera alternativa metoder som i de allra flesta fall ger lika bra resultat men som är skonsammare. I många fall kan s.k. högläggning men även hyggesbränning vara bra markberedningsalternativ.

För renskötseln kan en hyggesplöjning innebära att tillgång på renbete försvinner under en lång tid samt att flyttningsvägarna påverkas.

Hyggesplöjning är i dag förbjuden som markberedningsmetod enligt 7 § skogsvårdsförordningen. Regeringen anser att förbudet är av en sådan central betydelse för skogsbruket att det i stället bör tas in i skogsvårdslagen.

Naturvårdsskäl talar för att hyggen i allmänhet görs så små som möjligt. Små hyggen innebär ett mer varierat landskap med möjlighet till spridning av växt- och djurarter. Därmed minskar risken för att sällsynta arter försvinner. Vid alltför små hyggen kan emellertid återväxten riskeras, t.ex. på grund av svampskador eller den omgivande skogens ökade näringsupptag från hyggesområdet.

Små hyggen medför mindre risk för störning av spridning av hänglavar vilket är en fördel för rennäringsenheten. Å andra sidan kan många små hyggen i stället för få större hyggen leda till ett ökat vägbyggande, vilket ibland kan vara till nackdel för renskötseln med avseende på möjligheterna att hålla renhjordarna samlade.

Ur ett landskapsperspektiv kan också ett större antal små hyggen som förbinds av ett större vägnät upplevas väl så negativt som några få men något större hyggen. En viktig faktor, som i allmänhet ligger bakom skogsbrukets behov av stora hyggen, är intresset att få en avverkning som sammantaget är av sådan storlek att man uppnår en tillräcklig lönsamhet på avverkningen.

Vid en samlad bedömning anser regeringen att en lämplig gräns för ett hygges storlek i det fjällnära området är 20 hektar. Det är dock i sammanhanget viktigt att betona att hänsynen till naturvärden, kulturmiljövärden och rennäringsens intressen i det enskilda fallet kan medföra att det sammanhängande avverkade området bör bli mindre än 20 hektar.

I dag regleras i 20 § skogsvårdsförordningen att Skogsstyrelsen endast om det finns särskilda skäl, får tillåta större hyggen än 20 hektar inom samma brukningsenhet inom den fjällnära skogen. Regeringen gör bedömningen att bestämmelserna är av sådan vikt för skogsbruket att de i stället bör finnas i skogsvårdslagen.

Förbud mot att använda främmande trädarter som skogsodlingsmaterial inom det fjällnära området

Användandet av främmande trädarter som skogsodlingsmaterial kan vara förenat med vissa risker och konsekvenserna kan bli betydande om det sker okontrollerat eller om inte lämpliga försiktighetsåtgärder vidtas. Det handlar om risker för skador om skogen angrips av insekter, svampar eller växtsjukdomar eller att träddarten får en icke-önskvärd spridning. Några främmande trädarter som i dag används i skogbruket är contortatall i norra Sverige och bl.a. sitkagran och hybridasp i södra Sverige. Med anledning av att det fjällnära området är av särskild betydelse för natur- och kulturmiljövård samt rennäringsens intressen är det enligt regeringens mening också i fortsättningen motiverat med ett förbud mot att använda främmande trädarter som skogsodlingsmaterial inom det fjällnära skogsområdet. Detta förbud återfinns i dag i 9 § andra stycket skogsvårdsförordningen. Regeringen anser att bestämmelsen i stället bör finnas i skogsvårdslagen. Det bör dock finnas bestämmelser om att kunna göra undantag från förbudet.

I dag torde det vara mest aktuellt att kunna göra undantag så att främmande trädarter kan användas om det behövs för ett angeläget vetenskapligt ändamål. Över tid kan dock kunskapen om främmande

träarter komma att ändras. Det kan t.ex. inte uteslutas att det kan bli aktuellt att ge undantag för försöksmässig odling. Regeringen bör därför kunna meddela föreskrifter om undantag från förbudet mot att använda främmande träarter som skogsodlingsmaterial i aktuellt område. I förordningen används begreppet utländska träarter. Regeringen anser att begreppet *främmande träarter* bättre avspeglar vad som avses.

9 Straffbestämmelser

Regeringens förslag: Straffskalan för överträdelse av föreskrifter som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande i lagen ändras till böter. Detsamma gäller överträdelse av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 §.

Vidare straffbeläggs överträdelse av fullgörandet av den nya skyldigheten för skogsägaren att underrätta Skogsstyrelsen om vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning. Straffskalan ska även i detta fall vara böter. Straffskalan för överträdelse av regeringens föreskrifter om skyldighet att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning m.m. ändras också till böter.

Överträdelse av förelägganden och förbud som Skogsstyrelsen meddelat för att föreskrifter om hänsyn till naturvärden och kulturmiljövärden enligt 30 § ska följas ska endast ha böter i straffskalan.

Straffbestämmelserna ska inte längre omfatta överträdelse av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket.

Överträdelse av förbudet mot användning av främmande trädslag som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog ska även fortsättningsvis vara straffbelagda.

Det tydliggörs att det är överträdelse av villkor i beslut som är straffbelagda enligt 38 § första stycket andra punkten.

Bestämmelsen i 38 § tredje stycket som reglerar hur vite och straff är avsedda att förhålla sig till varandra förs över till en egen paragraf, 38 b §.

Regeringens bedömning: Det straffbelagda området bör, utöver vad som föreslås i fråga om underrättelseskyldigheten i samband med avverkning, inte utvidgas.

Utredningens förslag: Utredningens förslag skiljer sig från regeringens förslag och bedömning i följande avseenden. Utredningen har inte föreslagit någon ändring av straffskalan. Utredningen har föreslagit att straffbestämmelsen i 38 § utvidgas till att omfatta överträdelse av förbuden i den föreslagna 14 a § skogsvårdslagen, dvs. förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödning på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar, förbud mot avverkning om återväxten inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge, förbud mot avverkning för byggande av skogsbilväg i fjällnära skog om nyttan av

vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan samt förbud mot avverkning inom renskötseins året-runt-marker om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord. Utredningen har också föreslagit att straffbestämmelsen ska utökas till att omfatta överträdelser av villkor om anpassningar till renskötseins i beslut om tillstånd till avverkning som har meddelats med stöd av den av utredningen föreslagna 18 § fjärde stycket samma lag. Slutligen har utredningen inte lämnat något förslag om att överträdelser av förbudet mot användning av främmande trädslag i fjällnära skog ska straffbeläggas.

Remissinstanserna: Endast Skogsstyrelsen har yttrat sig särskilt i denna fråga. *Skogsstyrelsen* anser att det kan vara väl strängt att straffbelägga de förbud som föreslås i utredningens bestämmelse till ny 14 a §. Det är svårt för den enskilde att göra de bedömningar som den föreslagna paragrafen kräver. Dessutom blir det, när det gäller rennäringen, fråga om straffsanktion för brott mot vad som är ett enskilt intresse, vilket kan anses vara tveksamt. Skogsstyrelsen anser att man i stället kan överväga ett system i linje med det som gäller för föreskrifter meddelade med stöd av 30 § skogsvårdslagen, dvs. straffansvar skulle då inträda först efter att den enskilde har brutit mot ett föreläggande eller förbud utfärdat av Skogsstyrelsen. Det skulle innebära mindre rättsosäkerhet för den enskilde. Ett straffbeläggande av den av utredningen föreslagna 18 § fjärde stycket skogsvårdslagen innebär också sanktion av ett enskilt intresse.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Bestämmelser om straffrättsliga sanktioner finns i 38 § skogsvårdslagen. Enligt 38 § första stycket 1 skogsvårdslagen straffbeläggs överträdelser av föreskrifter som har meddelats av regeringen eller som Skogsstyrelsen har meddelat med stöd av regeringens bemyndiganden enligt 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § och 29 § första stycket skogsvårdslagen. Det gäller föreskrifter som förbjuder eller ställer upp villkor för användning av visst slag av skogsodlingsmaterial vid anläggning av skog (7 § första stycket), föreskrifter om att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt hur avverkning ska bedrivas för att den ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling (10 § andra stycket), föreskrifter som främjar en jämn åldersfördelning av skogen (11 §), föreskrifter om samråd med sameby innan avverkning inom renskötseins året-runt-marker (20 §) samt föreskrifter om bekämpning av insektsjärjning i skog och om upparbetning av skadad skog, utforsling eller lagring av virke och andra åtgärder som behövs för att motverka uppkomsten av yngelhärdar (29 § första stycket).

Enligt 38 § första stycket 5 straffbeläggs föreskrifter som har meddelats av regeringen eller som Skogsstyrelsen har meddelat med stöd av ett bemyndigande av regeringen om skyldighet att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning m.m. (14 §). Vidare straffbeläggs enligt 38 § första stycket 6 överträdelser av förelägganden och förbud som har meddelats för att föreskrifter om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen enligt 30 § ska följas.

Både uppsåtliga och oaktsamma brott är straffbelagda. Straffsatsen är böter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall får inte dömas till ansvar enligt lagen. Inte heller ska den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud dömas till ansvar enligt lagen för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Högsta domstolen har i NJA 2005 s. 33 prövat frågan om s.k. blankettstraffbuds överensstämmelse med regeringsformen i vissa fall. Reglerna i regeringsformen (jfr 2 kap. 8 och 12 §§ regeringsformen) om skydd mot frihetsberövande innebär att huvudprincipen är att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan ska beslutas av riksdagen i lag. Som framgår av 8 kap. 7 § första stycket regeringsformen kan regeringen, efter bemyndigande i lag, genom förordning meddela föreskrifter om bl.a. näringsverksamhet, kulturmiljö, natur- och miljövård. Detta bemyndigande medför dock inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Enligt 8 kap. 7 § andra stycket regeringsformen kan dock riksdagen i lag föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet.

Högsta domstolens avgörande innebär att annan rättsverkan av brott än böter inte får föreskrivas för överträdelser av föreskrifter som har beslutats på lägre nivå än av regeringen. Inom skogsvårdslagens tillämpningsområde anges förpliktelser eller handlingsregler såväl i lag som i föreskrifter beslutade av regeringen eller av förvaltningsmyndigheten Skogsstyrelsen. Som en följd av Högsta domstolens avgörande kan påföljden för överträdelser av bestämmelser i föreskrifter som har meddelats av Skogsstyrelsen med stöd av regeringens bemyndiganden i lagen endast bli böter. Att straffskalan för sådana överträdelser i dag är böter eller fängelse i högst sex månader innebär emellertid i praktiken att normalstraffet, vilket praxis bekräftar, är böter. Regeringen anser mot bakgrund härav att straffskalan för gärningar som helt eller i det väsentliga anges i föreskrifter meddelade av Skogsstyrelsen i stället bör vara böter. I lagen bör därför föras in en ny straffbestämmelse, 38 a §, som straffbelägger överträdelser av föreskrifter som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande i 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket och där endast böter ingår i straffskalan.

Såvitt gäller föreskrifter meddelade av regeringen med stöd av 10 § andra stycket, 20 § och 29 § första stycket har regeringen endast vidarebefordrat sitt bemyndigande till Skogsstyrelsen. Regeringen anser därför att det saknas skäl att straffbelägga sådana föreskrifter. Såväl regeringen som Skogsstyrelsen, efter regeringens bemyndigande, har meddelat föreskrifter med stöd av 7 § första stycket och 11 §. Regeringen anser att straffskalan bör vara densamma för överträdelser av regeringsföreskrifterna som för myndighetsföreskrifterna. Endast böter bör således ingå i straffskalan för överträdelser av de föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 7 § första stycket och 11 §.

Föreskrifter om skyldighet att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning m.m. enligt 14 § har meddelats av såväl regeringen som av Skogsstyrelsen. Underrättelseskyldighetens innehåll enligt regeringens föreskrifter fylls ut av Skogsstyrelsens föreskrifter. Regeringen anser därför att överträdelser av underrättelseskyldigheten bör omfattas av den nya

straffbestämmelsen och endast ha böter i straffskalan oavsett om det är regeringen eller en myndighet som har meddelat föreskrifter om skyldigheten.

Regeringen har, i enlighet med utredningens förslag, i avsnitt 6.4 gjort bedömningen att 14 § skogsvårdslagen bör ändras på så sätt att den som äger produktiv skogsmark är skyldig att underrätta Skogsstyrelsen även om vad han eller hon avser att göra i samband med avverkning för att tillgodose rennäringens intressen. Underrättelseskylldigheten har dock begränsats till renskötselns året-runt-marker.

Regeringen anser att den föreslagna underrättelseskylldigheten och den skyldighet som skogsägaren har i dag att redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljöns intressen i samband med avverkning är jämförbara vad gäller skyldigheternas innehåll och omfattning. I båda fallen är det viktigt att Skogsstyrelsen får underlag för att kunna ta ställning om det finns skäl att kräva särskilda hänsyn vid den planerade avverkningen vad gäller hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning. En underlåtelse att fullgöra underrättelseskylldigheten innebär i båda fallen att Skogsstyrelsen inte får underlag för att kunna ta ställning om tillräckliga hänsyn kommer att tas vid den planerade avverkningen. Utan ett sådant underlag finns det en risk för att Skogsstyrelsen inte förbjuder olämpliga avverkningar eller förelägger skogsägaren att vidta skyddsåtgärder som behövs för att skydda intressena. Med hänsyn till vikten av att Skogsstyrelsen får underlaget för att kunna skydda ett viktigt intresse och att myndigheten har en begränsad tid på sig för att bedöma planerade avverkningar anser regeringen, i likhet med utredningen, att den föreslagna underrättelseskylldigheten bör straffbeläggas. Regeringen bedömer att en överträdelse av denna underrättelseskylldighet har motsvarande straffvärde som överträdelser av redan gällande skyldigheter enligt 14 §. Den föreslagna underrättelseskylldigheten bör därför omfattas av den nya straffbestämmelsen 38 a §.

Skogsstyrelsen har, efter regeringens bemyndigande, meddelat föreskrifter om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen enligt 30 § skogsvårdslagen. Regeringen har, utöver sitt bemyndigande till Skogsstyrelsen, inte meddelat sådana föreskrifter. Skogsstyrelsen meddelar även förelägganden och förbud för att föreskrifterna ska följas. Som nämnts ovan är överträdelser av förelägganden och förbud som har meddelats för att föreskrifter enligt 30 § ska följas straffbelagda. Väsentliga delar av gärningens innehåll bestäms således av myndighetsföreskrifter. Av samma skäl som har anförts ovan bör därför fängelse tas bort ur straffskalan. Kriminaliseringen bör föras in i den nya straffbestämmelsen.

I subjektivt hänseende bör för de överträdelser som regleras i den nya straffbestämmelsen alltså krävas uppsåt eller oaktsamhet. Liksom i dag bör ringa fall inte vara straffbelagda.

Bestämmelsen i 38 § tredje stycket som reglerar hur vite och straff är avsedda att förhålla sig till varandra bör föras över till en egen paragraf. Bestämmelsens ordalydelse knyter an till om ett föreläggande eller ett förbud har överträtts. Om ett föreläggande eller ett förbud har överträtts kan dock enligt regeringens mening inte i sig ha någon betydelse för

frågan om straff ska få beslutas. Straff kan beslutas om ett föreläggande eller förbud har överträtts men vitet inte har dömts ut. Myndigheten kan t.ex. göra bedömningen att det inte är möjligt att med framgång ansöka om utdömmande av vite på grund av att något formellt fel har begåtts i samband med att föreläggandet meddelades. I stället kan det då bli aktuellt att använda sig av straff. Däremot kan det i en sådan situation inte komma in fråga att i ett senare skede döma ut vitet. Regeringen avser, i syfte att förtydliga vad som redan gäller, se över hur bestämmelser som reglerar hur vite och straff ska förhålla sig till varandra bör utformas. I avvaktan på en sådan allmän översyn bör bestämmelsen behålla sin nuvarande utformning (jfr prop. 2007/08:107 s. 24 f.).

Förbudet mot att använda främmande trädararter som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog är i dag straffbelagt genom 38 § första stycket 1 skogsvårdslagen eftersom föreskrifterna där förbudet finns är meddelade med stöd av 7 § första stycket samma lag. I avsnitt 7 föreslår regeringen, i enlighet med utredningens förslag, att förbudet lyfts från skogsvårdsförordningen och tas in i skogsvårdslagen. Den av utredningen förslagna författningstexten innehåller dock inte någon bestämmelse som kriminaliserar det i lagen intagna förbudet. Utredningens förslag innebär därför att förbudet upphör att vara straffbelagt. Utredningen har dock inte särskilt berört frågan om förbudet fortsättningsvis bör vara straffbelagt eller inte. Inte heller någon av remissinstanserna har berört frågan. Regeringen anser mot den bakgrunden att det inte har framkommit några skäl för att avkriminalisera överträdelser av förbudet mot att använda främmande trädararter som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog. I straffbestämmelsen i 38 § första stycket 1 bör därför anges att överträdelser av det aktuella förbudet ska vara straffbelagt.

Enligt 38 § första stycket 3 skogsvårdslagen straffbeläggs bl.a. överträdelser av villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket skogsvårdslagen. Det som avses är villkor som har meddelats i beslut enligt nyss nämnda bestämmelser. Regeringen anser att detta bör tydliggöras i lagtexten. Innehållet i 38 § första stycket 3 flyttas till 38 § första stycket 2.

Till följd av ändrad struktur i skogsvårdslagen bör vidare vissa hänvisningar i 38 § till andra paragrafer i lagen ändras.

Det kan konstateras att det finns behov av en mer genomgripande översyn av de aktuella straffbestämmelserna. En sådan översyn kommer därför att påbörjas inom Regeringskansliet.

Regeringen har i enlighet med utredningens förslag i avsnitten 6.5 och 8 gjort bedömningen att vissa bestämmelser om förbud mot avverkning m.m. som i dag finns i skogsvårdsförordningen och Skogsstyrelsens föreskrifter i stället bör tas in i skogsvårdslagen. Överträdelser av förbuden är i dag inte straffbelagda. Det saknas enligt regeringens mening underlag för att bedöma huruvida de aktuella överträdelserna bör kriminaliseras och – om så bedöms vara fallet – vilket straffvärde som överträdelserna i så fall har. Frågan bör därför hanteras inom ramen för den översyn av straffbestämmelserna som regeringen avser att göra.

Regeringens bedömning: Nuvarande ordning att Skogsstyrelsen får förordna att ett beslut ska gälla omedelbart bör behållas.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att Skogsstyrelsens beslut om tillstånd till avverkning enligt nuvarande 16 § skogsvårdslagen samt om förelägganden och förbud i sådana fall som avses i 35 § samma lag ska gälla omedelbart utan särskilt förordnande om det. Övriga beslut enligt lagen ska även fortsättningsvis gälla omedelbart om Skogsstyrelsen beslutar det.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har särskilt kommenterat förslaget. *Svenska Naturskyddsföreningen* tillstyrker utredningens förslag att förelägganden och förbud som meddelas med stöd av 35 § skogsvårdslagen alltid ska gälla med omedelbar verkan. *Skogsindustrierna* anser att utredningens förslag är bra eftersom det möjliggör omedelbar avverkning sex veckor efter underrättelse om avverkning, trots besvärsmöjlighet, under förutsättning att beslut om inhibition inte meddelas av domstol. *Tärna-Stensele Allmänningsskog*, *Sorsele Övre Allmänningsskog* och *Vilhelmina Övre Allmänningsskog* anser att merparten av Skogsstyrelsens beslut automatiskt borde bli omedelbart gällande enligt 41 § skogsvårdslagen. Vidare anser allmänningsskogarna att endast i undantagsfall, där myndigheten bedömer att det råder en viss osäkerhet i bedömningen, ska beslutet invänta vinnande av laga kraft.

Skogsstyrelsen anser att nuvarande bestämmelse som innebär att Skogsstyrelsen med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet kan förordna att ett beslut ska gälla omedelbart bör behållas. Utredningens förslag innebär t.ex. att ett tillstånd till avverkning gäller även om det överklagas. Markägaren kan då vid ett överklagande hinna avverka allt innan överprövande domstol hinner inhibera beslutet. *Kammarrätten i Jönköping* anser att det bör övervägas om det finns skäl att komplettera utredningens förslag med en möjlighet för Skogsstyrelsen att förordna om att beslut som är av uppenbart tvistig karaktär, inte ska gälla omedelbart.

Skälen för regeringens bedömning: Skogsstyrelsen får i dag enligt 41 § skogsvårdslagen bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart, dvs. Skogsstyrelsen gör en bedömning av om detta är lämpligt i det enskilda fallet. Huvudregeln är alltså att Skogsstyrelsens beslut gäller först sedan det vunnit laga kraft.

Utredningen har motiverat sitt förslag när det gäller förelägganden eller förbud enligt 35 § med att den nuvarande ordningen skulle kunna uppfattas som att avverkning kan ske i enlighet med en underrättelse efter sexveckorsperioden, utan beaktande av Skogsstyrelsens beslut om föreläggande eller förbud om beslutet inte har vunnit laga kraft. Vidare anser utredningen att det framstår som tveksamt om straffbestämmelsen i 38 § 6 skogsvårdslagen om föreläggande om hänsyn till rennärningen blir tillämplig om en avverkning sker i strid med föreläggandet efter sexveckorsperioden men innan beslutet vunnit laga kraft. Beslut om tillstånd delges normalt sett inte någon part, varför besluten inte vinner laga kraft.

Om Skogsstyrelsens beslut att tillåta en avverkning i stället gäller omedelbart kan markägaren genomföra avverkningen innan tiden för överklagande har gått ut, dvs. innan beslutet har vunnit laga kraft. För att de som berörs av en avverkning ska kunna få frågan prövad krävs att de begär inhibition av beslutet i samband med överklagandet. Risken finns att det aktuella området hinner avverkas innan tillståndet hinner överklagas eller innan domstolen hinner ta ställning till ett inhibitionsyrkande. Därmed föreligger en påtaglig risk för att ett överklagande och en prövning i högre instans i praktiken skulle komma att sakna betydelse. Motstående intressen riskerar därmed att i praktiken få försämrade möjligheter att få frågan prövad. Regeringen delar således Skogsstyrelsens bedömning om att det är lämpligare att behålla nuvarande ordning, vilket innebär att Skogsstyrelsen kan göra en bedömning i det enskilda fallet om tillståndet ska gälla omedelbart eller inte.

Förelägganden kan avse att skogsägaren ska vidta en åtgärd, t.ex. tilläggsplantera. Om ett föreläggande gäller omedelbart måste beslutet inhiberas av domstol i samband med ett överklagande för att skogsägaren inte ska vara skyldig att följa det. Den enskilde kan ha ett berättigat intresse av att få frågan prövad varför regeringen även vad gäller förelägganden delar Skogsstyrelsens bedömning att nuvarande ordning bör behållas.

Även beträffande förbud anser regeringen i likhet med Skogsstyrelsen att nuvarande ordning bör behållas. Skogsstyrelsen kan förordna att förbud ska gälla omedelbart efter en bedömning i det enskilda fallet.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 september 2010.

Tillstånd som har meddelats enligt 16 § i dess äldre lydelse ska fortsätta att gälla.

En ansökan om tillstånd till avverkning av skog enligt 16 § i dess äldre lydelse som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 15 § och som har kommit in till, men inte prövats av, Skogsstyrelsen före den 1 september 2010 ska anses som en underrättelse enligt 14 §.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag i dessa delar.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte yttrat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna har få negativa konsekvenser för enskilda, se avsnitt 12. För de markägare som har sitt innehav inom renskötelsns året-runt-markerna men utanför gränsen för svårföryngrad skog kommer förändringen visserligen att innebära en utökning av kravet på vad en underrättelse om avverkning ska omfatta. Skogsägaren ska redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark inom renskötelsns året-runt-marker. Med hänsyn till att skogsägare inom året-runt-markerna enligt nuvarande 20 § skogs-

vårdslagen ska bereda berörd sameby tillfälle till samråd innan avverkning sker bedömer regeringen dock ett särskilt behov av anpassning till de nya bestämmelserna om redovisning av hänsyn till rennäringsens intressen saknas.

Vad gäller myndigheterna innebär ändringarna främst att Skogstyrelsen i ökad utsträckning ska bedöma planerade avverkningar inom ramen för underrättelseförfarandet i stället för i tillståndsprövning. För länsstyrelsens del innebär förslaget att det kommer att finnas ett behov av snabbare ställningstaganden än i dag när det gäller frågor om områdeskydd. Regeringen bedömer att särskild hänsyn inte heller behöver tas beträffande myndigheterna när det gäller tidpunkten för ikraftträdande. Ändringarna kan därför träda i kraft den 1 september 2010.

Genom lagändringarna kommer en underrättelseskyldighet att gälla i stället för tillståndsplikt i fråga om avverkning av skyddsskog och svår-föryngrad skog som inte är fjällnära. I syfte att minska den administrativa bördan och undvika onödiga underrättelser anser regeringen att det för vissa situationer finns ett behov av övergångsbestämmelser.

För det första saknas det anledning att låta underrättelseskyldigheten omfatta den som före den 1 september 2010 har beviljats tillstånd till avverkning men inte innan dess hunnit avverka skogen. Tillstånd som har meddelats enligt 16 § i dess äldre lydelse bör därför fortsätta att gälla.

Vidare innehåller en ansökan om tillstånd till avverkning det underlag som krävs vid underrättelse till Skogsstyrelsen enligt 14 §. Mot den bakgrunden bör en ansökan om tillstånd till avverkning av skog enligt 16 § i dess äldre lydelse som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 15 § och som har kommit in till, men inte prövats av, Skogsstyrelsen före den 1 september 2010 anses som en underrättelse enligt 14 §.

12 Konsekvenser av regeringens förslag

Regeringens bedömning: Förslaget att ersätta kravet på tillstånd för avverkning av skyddsskog och svår-föryngrad skog med det generella kravet på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar bedöms innebära kortare väntetider för markägaren inför avverkning samt leda till en minskad administrativ börda för skogsbruket utan att skyddet för andra intressen förändras.

Skälen för regeringens bedömning: Propositionen är ett led i regeringens arbete med regelförenkling. Syftet är att åstadkomma en regelförenkling för skogsbruket, men utan att minska skyddet för andra intressen som kan påverkas av skogsbrukets verksamhet.

De förlagna förändringarna gäller för avverkning av skog som i dag har avgränsats som skyddsskog, svår-föryngrad skog samt fjällnära skog. Utöver detta föreslås att vissa bestämmelser som i dag regleras på förordnings- och föreskriftsnivå lyfts till lagnivå. Dessutom görs vissa förändringar i straffbestämmelserna.

Förslagen som gäller föreskrifter som lyfts till lag samt fjällnära skog innebär inte några förändringar i sak och bedöms inte medföra några

konsekvenser. De övriga förändringar som föreslås i propositionen får i första hand konsekvenser för Skogsstyrelsen, skogsbruket och samebyarna. Även länsstyrelserna kommer att påverkas i viss mån.

Skogsbruket

För skogsbrukets del är det de markägare som har sitt innehav inom gränserna för den svårföryngrade skogen och inom gränserna för skyddsskog som påverkas av förslagen. Dessa markägare kan, om förslaget genomförs, lämna in en underrättelse om avverkning till Skogsstyrelsen i stället för en tillståndsansökan. Tillväxtverkets beräkningar visar inte på någon skillnad i administrativa kostnader för en underrättelse om avverkning jämfört med ansökan om tillstånd för avverkning. Regeringen bedömer därför att vinsten för markägarna främst ligger i att avverkningen kan påbörjas direkt sex veckor efter inlämnad underrättelse i stället för att markägaren behöver vänta på ett tillståndsbeslut från myndigheten. Det gäller under förutsättning att Skogsstyrelsen inte förbjuder avverkningen. Skogsstyrelsen kan förordna att ett sådant beslut ska gälla omedelbart. Förslagen i propositionen innebär även att de markägare som har sitt innehav inom svårföryngrad skog men utanför året-runt-markerna kommer att få en lättnad i redovisningskrav eftersom de inte längre kommer att behöva redovisa hänsyn till rennäringens intressen. För de markägare som har sitt innehav inom året-runt-markerna men utanför gränsen för svårföryngrad skog kommer förändringen däremot att innebära en utökning av kravet på vad en underrättelse om avverkning ska omfatta. Enligt beräkningar från Skogsstyrelsen rör det sig om ca 3 800 brukningsenheter som kommer att få lägre krav i och med förslaget och ca 860 brukningsenheter som får ett utökat krav.

De övriga förändringar som föreslås innebär inte någon förändring i sak för skogsbruket.

Regeringen bedömer att förslagen kan ha en positiv påverkan på rådande konkurrensförhållanden genom den regelförenkling som föreslås. Detta eftersom de regelverksmässiga villkoren för markägare som har sitt innehav ovan dagens gräns för svårföryngrad skog (men nedan den fjällnära gränsen) kommer att vara mer likartade de som råder i övriga landet. Någon särskild hänsyn till små företag bedöms inte behöva göras.

Samebyarna

Propositionen innehåller inte några förändringar som direkt påverkar samebyarna. Indirekt påverkas dock samebyar genom att möjligheten att överklaga ett beslut om tillstånd till avverkning försvinner när tillståndsplikten avvecklas. Antalet överklagade tillståndsbeslut har varit ca 15 per år under den senaste 5-årsperioden, vilket visar att detta inte är något verktyg som ofta används av samebyarna. Ett överklagat beslut om tillstånd till avverkning är att se som ett tecken på att samråd, dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring har brutit. Förslaget att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att närmare följa hur samrådet mellan de båda

näringsarna inom renskötselområdet fungerar och vilka åtgärder som behöver vidtas för att avhjälpa eventuella brister bedöms som mer verkningfullt än att ha kvar samebyarnas möjlighet att överklaga tillståndsbeslut. Dessutom anser regeringen att förslaget minst innebär samma skydd för rennäringens intressen eftersom ett förbud är mer långtgående än dagens regler.

Skogsstyrelsen har möjlighet att vid en underrättelse om avverkning förbjuda en avverkning eller meddela förelägganden för att skydda rennäringens intressen. Skillnaden nu är att den tid som står myndigheten till förfogande är begränsad till sex veckor, vilket kräver god planering och framförhållning från myndighetens sida för att undvika olägenheter för rennäringen.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen påverkas av förslaget om att avveckla bestämmelserna för svårföryngrad skog och skyddsskog genom att merparten av de avverkningstillstånd som prövas inom dessa områden i stället kommer att hanteras som underrättelser om avverkning. Antalet tillståndsansökningar för avverkning som inkommer till Skogsstyrelsen varierar mellan ca 1 500 och 2 500 per år. Av dessa berör ca 120–220 stycken det fjällnära området, där ingen förändring föreslås. I dag meddelas tillstånd till avverkningar utan att kompletterande uppgifter begärs in i 75–95 procent av fallen.

Det är rimligt att anta att även en underrättelse om avverkning för berörda områden är relativt enkel att handlägga. De frågor som Skogsstyrelsen har att bedöma i en underrättelse är bl.a. om avverkningen påverkar natur- och kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen. Bedömningar av om berörd sameby getts tillfälle till samråd ska också göras.

I de fall som en underrättelse om avverkning medför att ytterligare information eller inventeringar behövs, kommer Skogsstyrelsen att kunna hantera det på samma sätt som en tillståndsansökan. Skillnaden nu är att den tid som står myndigheten till förfogande är begränsad till sex veckor, vilket kräver god planering och framförhållning från myndighetens sida.

Frågor om vilken hänsyn som kommer att tas till natur- och kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen hanteras i dag via underrättelser om avverkning utanför gränsen för svårföryngrad skog och Skogsstyrelsen har erfarenhet och rutiner för detta inom sin organisation vilket bedöms kunna underlätta implementeringen av de föreslagna förändringarna.

Länsstyrelserna

För länsstyrelsernas del innebär förslaget att det i områden där tillståndsplikten upphör kommer att finnas ett behov av snabbare ställningstaganden än i dag när det gäller frågor om områdesskydd. Detta är dock frågor som gäller generellt i hela landet och myndigheternas normala hantering av dessa frågor bedöms även kunna gälla inom områden som i dag är utpekade som svårföryngrade eller skyddsskog.

Regeringen bedömer att förslagen i propositionen inte kommer att ha någon påverkan på antalet ärenden hos domstolar.

Miljöbedömning

Regeringens avsikt med de föreslagna förändringarna är att åstadkomma en regelförenkling för skogsbruket och inte någon praktisk förändring i hur marken används. Förslaget är i allt väsentligt en administrativ förändring för skogsbruksföretag varför regeringen gör bedömningen att det inte kommer att få några miljömässiga konsekvenser.

Alternativa lösningar

Utredningen har föreslagit att dagens krav på att bereda berörd sameby tillfälle till samråd före en avverkning i svårförnygrad skog tas bort och ersätts med en informationsplikt om avverkningar till berörd sameby i hela renkötselområdet. Regeringen anser att konsekvenserna för samebyar, skogsbruket och myndigheter av ett sådant förslag inte är tillräckligt utredda och avser därför inte att gå vidare med det förslaget.

Utredningen föreslår vidare att de krav på redovisning av planerad hänsyn till rennäringen som i dag gäller i renkötselns året-runt-marker ska utökas och gälla i hela renkötselområdet. Inte heller detta förslag är tillräckligt konsekvensbedömt enligt regeringens mening varför regeringen inte heller går vidare med det förslaget. Även om tillräckliga konsekvensbedömningar saknas av förslagen anser regeringen att man kan konstatera att båda dessa förslag skulle innebära en ökad administrativ börda för skogsbruket.

13 Författningskommentar

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

2 b §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 7.2, är ny. Innehållet i bestämmelsen motsvaras delvis av nuvarande 15 §. I paragrafens *första stycke* definieras vad som avses med fjällnära skog.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog. I lagen finns bestämmelser om fjällnära skog i 6 b § och 15–19 §§.

6 §

Innehållet i andra meningen har, i syfte att åstadkomma en bättre systematik i lagen, flyttats till den nya 6 a §.

6 a §

Paragrafens *första stycke*, som har kommenterats i avsnitt 8, är ny. Bestämmelsen förbjuder hyggesplöjning som markberedningsmetod.

Innehållet i *andra stycket* överensstämmer med nuvarande 6 § andra meningen. Andra åtgärder kan exempelvis vara krav på hjälpplantering, röjning, lägsta antal huvudplantor och plantornas fördelning på hygget.

6 b §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 8, är *ny*. Bestämmelsen förbjuder användning av främmande trädarter som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog. Innehållet i bestämmelsen överensstämmer med 9 § andra stycket skogsvårdsförordningen med den skillnaden att begreppet ”främmande trädarter” används i stället för ”utländska trädarter”. Någon ändring i sak är dock inte avsedd. Förbudet är straffsanktionerat enligt 38 § första stycket 1.

I paragrafens *andra stycke* ges regeringen rätt att meddela föreskrifter om undantag från förbudet i första stycket.

13 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 8, är *ny*. I *första stycket* förbjuds avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd får avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär. Naturmiljöns karaktär förändras vanligen om de grövre träden avverkas.

I paragrafens *andra stycke* ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet i första stycket.

13 b §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 6.5, är *ny*. Innehållet i bestämmelsen överensstämmer i sak delvis med nuvarande 21 § andra stycket, enligt vilken tillstånd under vissa omständigheter inte får ges till avverkningar inom de delar av det svårföryngrade området som ingår i det område där rensköttsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker). Till skillnad från 21 § är den nya bestämmelsen formulerad som ett förbud. Förbudet har dessutom utvidgats till att omfatta avverkningar inom alla renskötselns året-runt-marker.

14 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.4. Ändringen i *fjärde punkten* innebär att underrättelse till Skogsstyrelsen om avverkning av skog inom renskötselns året-runt-marker ska innehålla redovisning av vad skogsägaren avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkningen. Underlåtenhet att fullgöra underrättelseskyldigheten är kriminaliserad i 38 a § första stycket 3.

Femte punkten motsvarar den nuvarande fjärde punkten. Bestämmelsen ändras för att förtydliga att återväxten avser skog. Någon ändring i sak är inte avsedd.

15 §

Innehållet i *första stycket* överensstämmer delvis med nuvarande 16 § första stycket. Tillståndsplikten för avverkning av skog har dock begränsats till fjällnära skog. I 2 b § anges vad som avses med fjällnära skog.

Innehållet i *andra stycket* överensstämmer med nuvarande 16 § fjärde stycket.

16 §

Innehållet i bestämmelsen motsvarar i princip nuvarande 16 § andra stycket. Nytt är att ansökan om tillstånd till avverkning ska innehålla redovisning av vad sökanden avser att göra för att trygga återväxten av skog. Paragrafen har kommenterats i avsnitt 7.2.

För att uppnå en bättre systematik i lagen har innehållet i nuvarande första och fjärde styckena flyttats till 15 § och innehållet i nuvarande tredje stycket flyttats till 18 c §.

17 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 7.2. Ändringen i *första stycket* är en följd av att tillståndsplikten begränsas till avverkningar i fjällnära skog.

I *andra stycket* anges att tillstånd till avverkning inte heller får ges för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in en vägnätsplan. Innehållet i bestämmelsen motsvaras i sak av en bestämmelse i Skogsstyrelsens föreskrifter som, efter regeringens subdelegation, meddelats med stöd av bemyndigandet i nuvarande andra stycket 2. Det bemyndigandet och bemyndigandet i nuvarande andra stycket 1 upphävs. Det senare bemyndigandet motsvaras i princip av det nya förbudet i 13 a §.

18 §

Innehållet i nuvarande andra stycket har, i syfte att åstadkomma en bättre systematik i lagen, flyttats till den nya 18 b §.

18 a §

Paragrafen som är *ny* har kommenterats i avsnitt 8. I paragrafen införs en bestämmelse om att om det inte finns särskilda skäl får tillstånd inte ges till avverkning på en sammanhängande yta som är större än 20 hektar inom samma brukningsenhet. I 12 § finns bestämmelser om vad som ska räknas som en brukningsenhet. Hänsynen till naturvärden, kulturmiljövården och rennäringens intressen kan i det enskilda fallet medföra att det sammanhängande avverkade området bör bli mindre än 20 hektar. Särskilda skäl kan vara begränsningar i befintligt vägnät eller att den kvarvarande skogen är av så begränsad omfattning att det finns risk för stormfällning.

18 b §

Innehållet i *första stycket 1* motsvarar i huvudsak nuvarande 18 § andra stycket. Vad hänsynen får avse anges dock i andra stycket. Skador till följd av beslut om sådana villkor omfattas av bestämmelserna om ersättning enligt 19 §. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Innehållet i *första stycket 2* motsvarar i huvudsak nuvarande 21 § tredje stycket. Vad hänsynen får avse anges dock i andra stycket. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Paragrafens *andra stycket* anger vad hänsynen får avse. Innehållet motsvarar i huvudsak nuvarande 18 § andra stycket och 21 § tredje stycket. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Innehållet i *tredje stycket* överensstämmer med nuvarande 21 § fjärde stycket. Bestämmelsen har ändrats språkligt genom att ordet ”behövs” används i stället för ordet ”påkallas”. Någon ändring i sak är inte avsedd.

18 c §

Innehållet i bestämmelsen överensstämmer med nuvarande 16 § tredje stycket. I bestämmelsen tydliggörs att med olägenheter avses andra olägenheter än sådana som avses i 18 b §. Någon ändring i sak är inte avsedd.

19 §

Med anledning av att innehållet i 18 § andra stycket har flyttats till den nya 18 b § första stycket 1 ändras hänvisningen. Någon ändring i sak är inte avsedd. Paragrafen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

20 §

Paragrafen ändras endast redaktionellt.

30 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 8. Nuvarande andra stycket upphävs. Det innehåller ett bemyndigande som avser i allt väsentligt sådana föreskrifter som finns i den nya 13 a §. I övrigt ändras paragrafen endast redaktionellt.

38 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.

Innehållet i *första stycket 1* överensstämmer delvis med nuvarande första stycket 2. Genom punkten straffbeläggs även överträdelse av den nya 6 b § första stycket. Ändringen innebär dock ingen nykriminalisering eftersom förbudet i 6 b § överensstämmer med innehållet i 9 § andra stycket skogsvårdsförordningen som har meddelats med stöd av nuvarande 7 § första stycket och i dag är straffbelagd enligt första stycket 1.

Innehållet i *första stycket 2* överensstämmer i sak med nuvarande första stycket 3. Med anledning av att innehållet i 16 § första stycket har flyttats till 15 §, innehållet i 16 § tredje stycket flyttats till 18 c § samt innehållet i 18 § andra stycket och 21 § tredje stycket flyttats till 18 b § ändras hänvisningarna. Tillägget ”i beslut” är avsett att tydliggöra att det är överträdelse av villkor i beslut som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 18 b § och 18 c §. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Innehållet i *första stycket 3* överensstämmer med nuvarande första stycket 4.

Innehållet i *första stycket 4* överensstämmer delvis med nuvarande första stycket 6. Ändringen innebär att överträdelse av förelägganden och förbud som Skogsstyrelsen meddelat för att föreskrifter enligt 30 § ska följas straffbeläggs av den nya 38 a § första stycket 4.

Innehållet i *första stycket 5* överensstämmer med nuvarande första stycket 7.

I allt väsentligt flyttas innehållet i nuvarande första stycket 1 till den nya 38 a §. Överträdelse av föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande en myndighet har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 § straffbeläggs av den nya 38 a § första stycket 1. Kriminaliseringen av överträdelse av föreskrifter meddelade av regeringen med stöd av 10 § andra stycket, 20 § eller 29 första stycket tas bort eftersom regeringen inte meddelat några föreskrifter med stöd av bemyndigandena. Överträdelse av föreskrifter som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande i 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket straffbeläggs av den nya 38 a § första stycket 2.

Innehållet i nuvarande första stycket 5 har flyttats till den nya 38 a § första stycket 3.

Innehållet i nuvarande tredje stycket har flyttats till den nya 38 b §.

38 a §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.

I paragrafens *första stycke 1* straffbeläggs överträdelse av föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande en myndighet har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 §. Innehållet motsvaras delvis av nuvarande 38 § första stycket 1.

I paragrafens *första stycke 2* straffbeläggs överträdelse av föreskrifter som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande i 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket. Innehållet motsvaras delvis av nuvarande 38 § första stycket 1.

Innehållet i *första stycket 3* motsvarar nuvarande 38 § första stycket 5. Begreppet ”underrättelseskylldighet” används i stället för ”anmälningskylldighet”. Ändringen är endast språklig. Bestämmelsen straffbelägger överträdelse av föreskrifter om skylldighet att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning m.m. som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 14 §.

Innehållet i *första stycket 4* motsvarar delvis nuvarande 38 § första stycket 6. Bestämmelsen straffbelägger överträdelse av förelägganden eller förbud som Skogsstyrelsen har meddelat för att föreskrifter om hänsyn till naturvårdens eller kulturmiljövårdens intressen enligt 30 § skogsvårdslagen ska följas. Förutom ändringen av straffskalan är någon ändring i sak inte avsedd.

I *andra stycket* anges att i ringa fall döms inte till ansvar. Innehållet motsvaras delvis av 38 § andra stycket.

38 b §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 9, reglerar hur vite och straff är avsedda att förhålla sig till varandra. Den överensstämmer helt med nuvarande 38 § tredje stycket.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bestämmelserna har kommenterats i avsnitt 11. Lagändringarna träder i kraft den 1 september 2010 (*punkten 1*).

I *punkten 2* anges att tillstånd som har meddelats enligt 16 § i dess äldre lydelse ska fortsätta att gälla.

I *punkten 3* anges att en ansökan om tillstånd till avverkning av skog enligt 16 § i dess äldre lydelse som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 15 § och som har kommit in till, men inte prövats av, Skogsstyrelsen före den 1 september 2010, ska anses som en underrättelse enligt 14 §.

Punkterna 2 och 3 innebär således att det i vissa situationer inte krävs någon särskild underrättelse med anledning av att kravet på tillstånd till avverkning av viss skog har ersatts med en generell underrättelseskyldighet.

Uppdraget och dess genomförande

Utredningsuppdraget har omfattat följande delfrågor:

- Kan gränsen för svårföryngrad skog och bestämmelserna knutna till denna upphävas och vad behövs i så fall för att skyddet för naturmiljön, kulturmiljön och rennäringen inte ska försvagas?
- Om gränsen och bestämmelserna gällande svårföryngrad skog upphävs, vad ska då gälla för den del av området som är fjällnära skog?
- Hur kan bestämmelserna om skyddsskog upphävas?
- När kan avtal mellan staten och markägaren om inskränkningar i markägarens nyttjande av sin mark till nytta för renskötsel aktualiseras och hur kan det genomföras?

Bestämmelserna om svårföryngrad skog och skyddsskog har en historia som är mer än sekellång och en del av utredningsarbetet har bestått i att utvärdera vilka överväganden som skett genom åren.

Bestämmelserna om svårföryngrad skog har varit ifrågasatta men frågorna om hur framför allt förhållandet till rennäringen ska hanteras har varit alltför komplicerade för att möjliggöra ett enkelt upphävande.

För skyddsskogarna har intresset varit mindre. Antalet avverkningar i dessa områden är inte fler än att de tycks ha kunnat hanteras av skogsägarna inom gällande regelverk. Att en översyn av dessa bestämmelser inte aktualiserats tidigare antar utredningen snarast har berott på bristande intresse.

Uppdragets del om renskötselavtal har avsett en ny avtalsform som utgått från Rennäringspolitiska kommitténs förslag i betänkandet En ny rennäringspolitik.

Den tid utredningen haft till sitt förfogande har inte medgett att någon grupp med sakkunniga och experter kallats samman. Utredningen har därför i stället bedrivit en uppsökande verksamhet och haft samtal med utredningens intressenter. Detta har varit det som betytt mest i utredningsarbetet då det gäller att få förståelse för de problem och förväntningar som funnits.

Förhållandet mellan markägarnas rätt till skogsbruk och renskötseln, både som samebyarnas renskötselrätt och som det allmänna intresset rennäring, är den del av uppdraget som inneburit de största utmaningarna. Utredningens förhoppning är att de förslag de lämnar ska innebära ett betydligt bättre rättsläge för båda näringarna och därmed också att Skogsstyrelsens roll blir tydligare. Om detta inte uppnås tror utredningen att deras förslag bör kunna fungera för en fortsatt konstruktiv diskussion.

Överväganden och förslag

Utredningen föreslår att bestämmelserna om svårföryngrad skog ska upphävas, såväl i norra Sverige som för Öland och Gotland. Inom området ska i stället enligt utredningens förslag gälla en anmälningsplikt

för skogsbruksåtgärder i likhet med övriga delar av landet. Anmälningsplikten behöver dock förändras något till sitt innehåll för att framförallt rennäringens intressen ska kunna tillgodoses.

Utredningens uppgift har varit att se över bestämmelserna om skogsgränserna med ett fortsatt upprätthållande av de skyddssyften som finns. De förslag de lämnat är därför inte avsedda att ändra det materiella innehållet i reglerna. Skogsvårdslagens reglering av förhållandet mellan skogsbruket och motstående allmänna intressen samt rennäring som enskilt intresse består således i utredningens förslag. Utredningens överväganden för vad som bör göras när gränserna tas bort rör i stället hur skogsbrukets skyldigheter och Skogsstyrelsens roll kan tydliggöras och hur reglerna ska leda till enklast möjliga processer som tillgodose de skyddssyften som redan finns.

Det förslag utredningen lämnar om att en informationsplikt till samebyar vid avverkningar ska gälla hela renskötselområdet har varit den mest diskuterade frågan under utredningsarbetet. Utredningen har funnit att det på sakliga grunder varit ofrånkomligt att de bestämmelser som nu gäller om samråd inom rennäringens åretruntmarker i någon form måste gälla hela renskötselområdet. För att detta inte ska innebära arbete och kostnader som blir betungande för någon av näringarna har utredningen försökt utforma regler som möjliggör ett enklare förfarande än det nuvarande. De föreslagna reglerna har som utgångspunkt att information alltid ska lämnas om avverkningar men, sedan detta skett, ska ansvaret för att initiera samråd ligga på samebyn. Det ska dessutom finnas en möjlighet att avstå från information och samråd vid den enskilda avverkningen genom att i ett större och mer långsiktigt sammanhang informera om kommande avverkningar under förutsättning att de avverkningar som beskrivs då godkänns av berörd sameby. Dessutom ska Skogsstyrelsen ha möjlighet att i föreskrifter meddela undantag från informationsplikten, t.ex. för de minsta skogsbruksfastigheterna och för mindre avverkningar.

När tillståndsplikten byts till en anmälningsplikt innebär det att skogsmarkens ägare inte behöver invänta ett beslut, utan kan påbörja sin avverkning sex veckor efter det att anmälan lämnades in. Detta innebär i de flesta fall tidsvinster för skogsbrukaren och en mindre arbetsbörda för myndigheten. Någon gång kan det emellertid finnas frågor som behöver ytterligare utredning, som inte är möjlig att genomföra inom sexveckorsperioden. Det kan t.ex. vara fallet om yttrande behöver inhämtas från någon annan myndighet eller om det finns behov av ytterligare kommunikation. Utredningen anser att det för dessa undantagsfall måste finnas en möjlighet för Skogsstyrelsen att få det rådrum som prövningen kräver. Därför föreslår utredningen att Skogsstyrelsen ska kunna besluta om särskild prövning om frågorna gällande rennäringen fordrar en mer ingående beredning. Ett sådant beslut ska fattas inom sex veckor från det att anmälan kommit in till myndigheten. Om beslut om särskild prövning fattas får avverkningen inte genomföras förrän ärendet prövats slutligt. Vid prövningen ska Skogsstyrelsen alltid fatta beslut enligt 35 § SvL om vilka förelägganden och förbud som fordras för att tillgodose renskötselns behov.

För den fjällnära skogen föreslår utredningen att gränsen ska bestå. I princip innehåller förslaget inte heller några processuella eller materiella

ändringar för det fjällnära skogsområdet. Det är dock viktigt att regelverket tydligt avspeglar huvudsyftet med gränsen, dvs. den vikt som naturvärden och rennäringen har i förhållande till skogsbruket inom detta område. Utredningen anser därför att vissa grundläggande begränsningar, som redan nu gäller för skogsbruket och som hittills utformats som föreskrifter till lagen och förordningen, bör lyftas till lag. Det gäller hyggesstorlek och förbud mot att använda främmande trädslag för återväxten. Dessa bestämmelser, tillsammans med förbudet mot hyggesplöjning, som gäller även i andra områden, anser utredningen på ett adekvat sätt ger grundförutsättningarna för skogsbruket i den fjällnära skogen.

Utredningen har konstaterat att regelverket med tillståndsplikt för skogsbruk i fjällnära skog inte varit ett verkningsfullt instrument för att skydda skogsbestånd med höga naturvärden. Det är därför angeläget att särskilt överväga vilka andra skyddsinstrument som bäst kan nyttjas för att skyddsvärda fjällskogar inte ska tas i anspråk för skogsbruk. Utredningen menar att det finns goda skäl för staten som dominerande markägare i området att visa särskilt stor återhållsamhet när det gäller att ta i anspråk de återstående värdefulla naturskogarna för skogsbruksändamål. Utredningens förslag är därför att det införs en ny bestämmelse i fastighetsförvaltningsförordningen om att avverkning eller andra skogsbruksåtgärder inte får komma till stånd i vissa utpekade skyddsvärda statliga skogar i fjällområdet.

Utredningen bedömer också att det är angeläget att arbetet fortsätter med hanteringen av ett flertal mycket värdefulla fjällnära skogsområden i en fortsatt dialog mellan Naturvårdsverket och Sveaskog AB. Utredningen bedömer att regeringen bör formulera ett uppdrag till Naturvårdsverket att följa upp den s.k. kategoriseringsöverskommelsen och återkomma med förslag på lämpliga åtgärder.

Bestämmelserna om skyddsskogar är uppenbart föråldrade och utredningen föreslår därför att de utan övriga åtgärder upphävs i sin helhet.

I fråga om renskötselavtal har utredningens arbete utmynnat i ett förslag till ändring i 7 kap. 3 § jordabalken, som möjliggör avtal om vad markägare ska tåla eller underlåta för att tillgodose behov från rennäringen enligt samma grundmodell som naturvårdsavtalen. Utredningen föreslår att avtalen ska benämnas renskogsavtal för att de inte ska föra tankarna till avtal om renskötsel. Utredningens bedömning är att avtalen inte antas få någon generell eller särskilt omfattande tillämpning men att de kan vara ett användbart komplement till regelsystemet i övrigt i vissa speciella situationer. Det är också viktigt att principerna för när de ska kunna komma till stånd blir tydliga. Det finns annars en risk att de ytterligare bidrar till osäkerhet om renskötselrättens omfattning och innehåll. Som grundläggande förutsättning måste därför gälla att de endast ska komma till användning för att tillgodose vad som fordras för det allmänna intresset rennäringen. Det ska alltså aldrig kunna vara fråga om att tillskapa eller utöka de civila rättigheterna till renskötsel. Avtalen ska heller inte användas för att lösa tvister om omfattningen av renskötselrätten på en viss plats eller i visst avseende.

Utredningen föreslår vidare att Skogsstyrelsen får ett regeringsuppdrag att under en försöksperiod på tre år och en begränsad budget pröva

instrumentet renskogsavtal. Därefter bör ett nytt ställningstagande ske om verksamhetens fortsatta inriktning och omfattning.

Prop. 2009/10:201
Bilaga 1

Förslag till
ändringar i skogsvårdslagen (1979:429)

Härmed föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)
dels att 21 § ska upphöra att gälla
dels rubriken närmast före 15, 20, 30 och 31 §§ ska ha följande lydelse,
dels att 6, 14–20, 30, 31, 35, 38 och 41 §§ ska ha följande lydelse samt
dels att en ny 14 a § med följande lydelse ska införas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Vid anläggning av ny skog skall de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. Föreskrifter om föryngringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder i nämnda syfte meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Hyggesplöjning får inte användas som markberedningsmetod.

14 §

Den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som ska äga rum på hans eller hennes mark,
2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,
3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark, och
3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens *samt, inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt 3 § rennäringenslagen (1971:437), rennäringens intressen och renskötselrätten* i samband med avverkning på hans eller hennes mark, och
4. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten.

14 a §

På skogliga impediment som är större än 0,1 hektar gäller förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling. Enstaka träd får dock avverkas om natur-

miljöns karaktär inte förändras därav.

Avverkning får inte ske

1. om återväxten inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge,

2. för byggande av skogsbilväg i fjällnära skog om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

Inom ett område där renskötsel får bedrivas året runt enligt rennäringslagen (1971:437), får avverkning inte ske

1. om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas, eller

2. om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Om det finns särskilda skäl får Skogsstyrelsen medge undantag i fall som avses i första stycket eller andra stycket 1.

För att tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen får Skogsstyrelsen medge undantag från det båtnadskrav som avses i andra stycket 2.

**Krav på tillstånd till avverkning Fjällnära skog
m.m.**

15 §

Regeringen meddelar föreskrifter om att skog som är svår att föryngras på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned skall avsättas som svårföryngrad skog eller skyddsskog. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar också föreskrifter om vilka delar av den svårföryngrade skogen som skall

Regeringen meddelar föreskrifter om gränsen för det område där skogsmarken ska anses utgöra fjällnära skog.

16 §

I *svårförnygrad* skog eller *skyddsskog* får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd.

I *fjällnära* skog får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd.

I ansökan om tillstånd skall sökanden redovisa *vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.*

I ansökan om tillstånd *ska* sökanden redovisa *de uppgifter som framgår av bestämmelserna i 14 § 3 och 4.*

I samband med att tillstånd ges kan Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

17 §

Tillstånd till avverkning i *svårförnygrad* skog eller *skyddsskog* får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljö kvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljö kvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Tillstånd till avverkning i *fjällnära* skog får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljö kvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljö kvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för visst eller vissa områden föreskriva att tillstånd till avverkning av svårförnygrad skog inte får ges

1. i fråga om skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar, om det inte finns särskilda skäl,

2. för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogs bruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

18 §

Tillstånd till avverkning i fjällnära skog får inte ges om avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

Tillstånd får heller inte ges till

När tillstånd ges *skall* Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som *skall* tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, såsom i fråga om hyggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform.

hyggen som är större än 20 hektar inom samma brukningsenhet, om det inte finns särskilda skäl.

När tillstånd ges *ska* Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som *ska* tas till naturvårdens, kulturmiljövårdens *och rennäringens* intressen, såsom i fråga om hyggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform.

I beslutet ska Skogsstyrelsen ange de villkor om anpassning som fordras med hänsyn till renskötselrätten.

19 §

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § första eller *andra* stycket gäller bestämmelserna i 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §, 4 § första stycket, 6 §, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 32 och 33 §§ miljöbalken. Vad som i dessa bestämmelser sägs om miljödomstol *skall* i stället gälla fastighetsdomstol. Lag (1998:821).

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § första eller *tredje* stycket gäller bestämmelserna i 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §, 4 § första stycket, 6 §, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 32 och 33 §§ miljöbalken. Vad som i dessa bestämmelser sägs om miljödomstol *ska* i stället gälla fastighetsdomstol. Lag (1998:821).

Avverkning inom område där renskötsel får bedrivas

20 §

Innan avverkning sker inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennärlagslagen (1971:437) *under hela året (renskötselns årets-runt-marker) skall* berörd sameby beredas tillfälle till samråd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Innan avverkning sker inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt 3 § rennärlagslagen (1971:437) *ska skogsmarkens ägare informera berörd sameby om den planerade avverkningen. Om berörd sameby i ett särskilt fall begär samråd med hänsyn till renskötselrätten ska samebyn* beredas tillfälle till samråd.

Om den planerade avverkningen sker i enlighet med en plan för avverkningar som gäller en eller flera brukningsenheter och planen

godkänts av berörd sameby behöver information inte lämnas särskilt för enskilda avverkningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om informationsplikten, samrådet och sådana planer som avses i andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om undantag från bestämmelserna.

Hänsyn till naturvärden, kultur- miljövärden och rennärigen

Hänsyn till andra allmänna intressen

30 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, bestånds- anläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud mot avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogligena impediment.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *skall* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första och tredje stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, bestånds- anläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *ska* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första och andra stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

31 §

Vid skötsel av skog *skall* i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning den anpassning ske som *uppenbart* påkallas med hänsyn till *rennäringen*.

Vid planläggning och genomförande av åtgärderna *skall* eftersträvas att berörd sameby har årlig tillgång till sammanhängande betesområden och till vegetation som behövs inom områden för samling, flyttning och rastning av renarna.

Vid skötsel av skog *inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt 3 § rennäringslagen (1971:437) ska* i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning den anpassning ske som påkallas med hänsyn till *renskötselrätten*.

Vid planläggning och genomförande av åtgärderna *ska* eftersträvas att berörd sameby har årlig tillgång till sammanhängande betesområden och till vegetation som behövs inom områden för samling, flyttning och rastning av renarna.

35 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen *skall* efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas sedan det har visat sig att myndighetens råd inte har följts. I brådskande fall eller när det behövs för att *bevara natur- eller kulturmiljövärden* eller när det annars finns särskilda skäl, får dock ett föreläggande eller förbud meddelas omedelbart.

Förelägganden och förbud kan förenas med vite.

Om någon inte rättar sig efter ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten besluta att åtgärden *skall* vidtas på den försumliges bekostnad.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen *ska* efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas sedan det har visat sig att myndighetens råd inte har följts. I brådskande fall eller när det behövs för att *tillgodose naturvårdens eller kulturmiljövårdens intressen eller renskötselns behov* eller när det annars finns särskilda skäl, får dock ett föreläggande eller förbud meddelas omedelbart.

Om någon inte rättar sig efter ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten besluta att åtgärden *ska* vidtas på den försumliges bekostnad.

38 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket eller 10 a §,

2. bryter mot 10 § första stycket, 10 a § eller 14 a §.

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § *andra* stycket eller 21 § *tredje stycket*,

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket eller 18 § *tredje eller fjärde stycket*,

4. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar. Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

41 §

Skogsstyrelsen får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart.

Skogsstyrelsens beslut om tillstånd enligt 16 § samt om förelägganden och förbud i sådana fall som avses i 35 § ska gälla omedelbart.

Övriga beslut enligt denna lag gäller omedelbart om Skogsstyrelsen beslutar det.

Denna lag träder i kraft...

Efter remiss har yttrande över förslagen i betänkandet Skog utan gräns? (SOU 2009:30) inkommit från Hovrätten för övre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Kammarrätten i Sundsvall, Regelrådet, Statens fastighetsverk, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Skogsstyrelsen, Sametinget, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Tillväxtverket, Naturhistoriska riksmuseet, Jokkmokks kommun, Kiruna kommun, Arvidsjaurs kommun, Borgholms kommun, Sveaskog Förvaltning AB, Skogsindustrierna, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, LRF Skogsägarna, Svenska Samernas Riksförbund, Svenska fjällklubben, Svenska Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden (WWF).

Utöver remisslistan har synpunkter lämnats av Skydda Skogen och tre allmänningsskogar (Tärna-Stensele allmänningsskog, Sorsele allmänningsskog och Vilhelmina allmänningsskog).

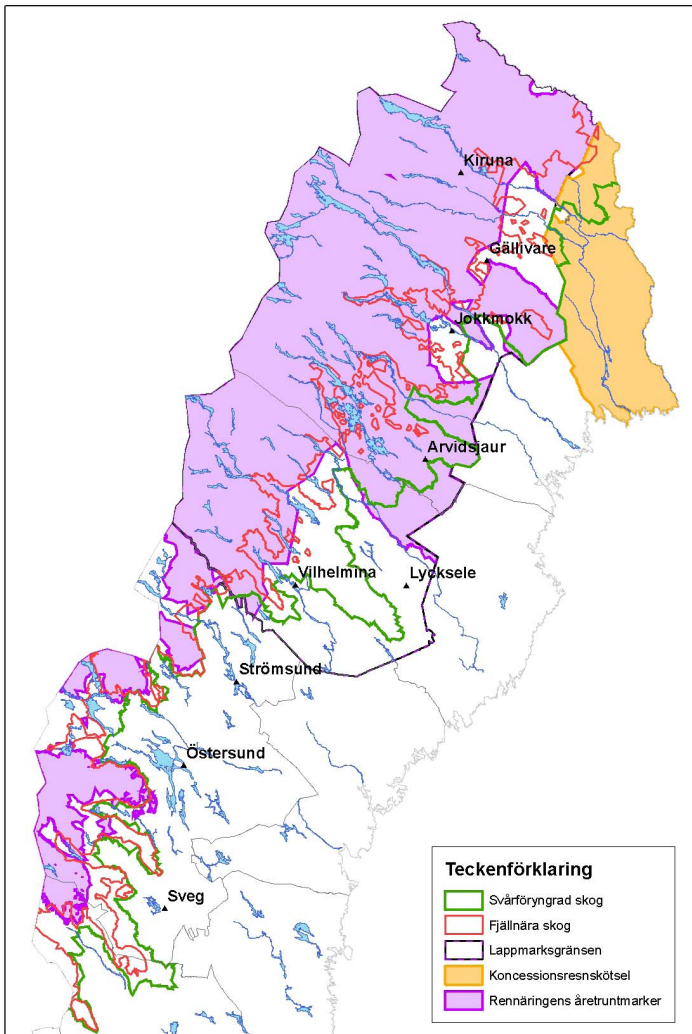
Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått eller har meddelat att de inte har några synpunkter: Riksrevisionen, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Länsrätten i Västerbotten, Länsrätten i Skåne, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Uppsala universitet, Stockholms universitet, Växjö universitet, Boverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Lantmäteriet, Sveriges Kommuner och Landsting och Halmstads kommun.

Följande remissinstanser har inte besvarat remissen: Fortifikationsverket, Länsstyrelsen i Hallands län, Mittuniversitetet, Högskolan i Dalarna, Gotlands kommun, Kristianstads kommun, Skogforsk, Naturvetarförbundet, Skogs- och lantarbetsgivarförbundet, Skogs- och träfacket, Skogsentreprenörerna (SMF), Svenska FSC, Svensk skogs-certifiering (PEFC), Svenskt friluftsliv och Svenska Jägareförbundet.

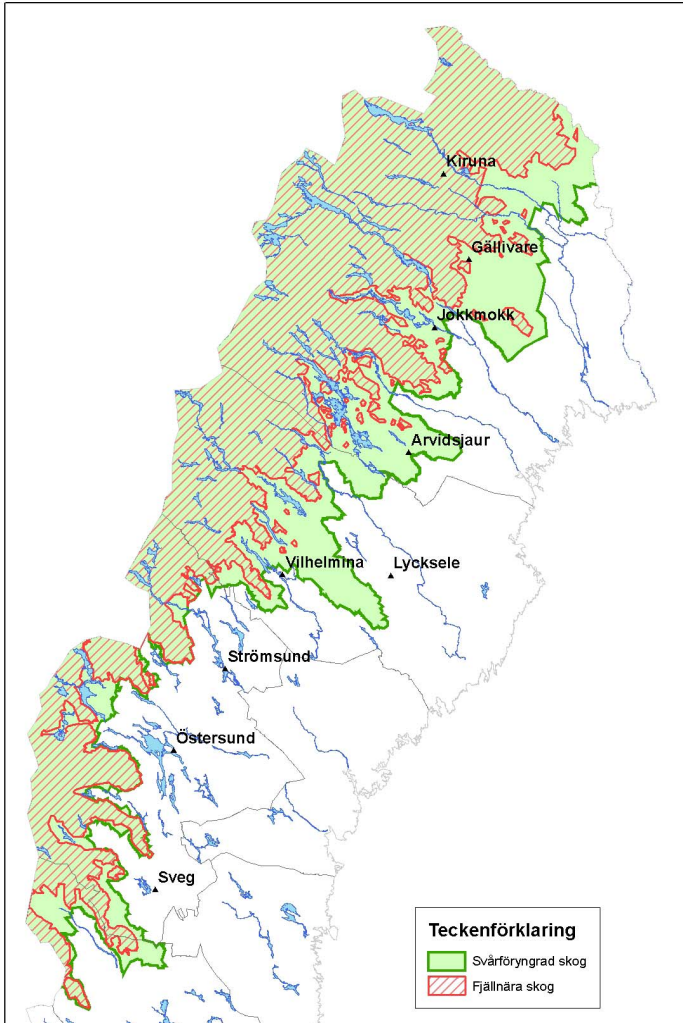
Kartor över administrativa gränser av betydelse för skogsbruk och rennäring.

Nedanstående kartor är hämtade från Skogsstyrelsens rapport 2007-10-19. *Uppdrag att utreda konsekvenserna av en avveckling av gränsen för svårförnygrad skog (diariern 2007/5093).*

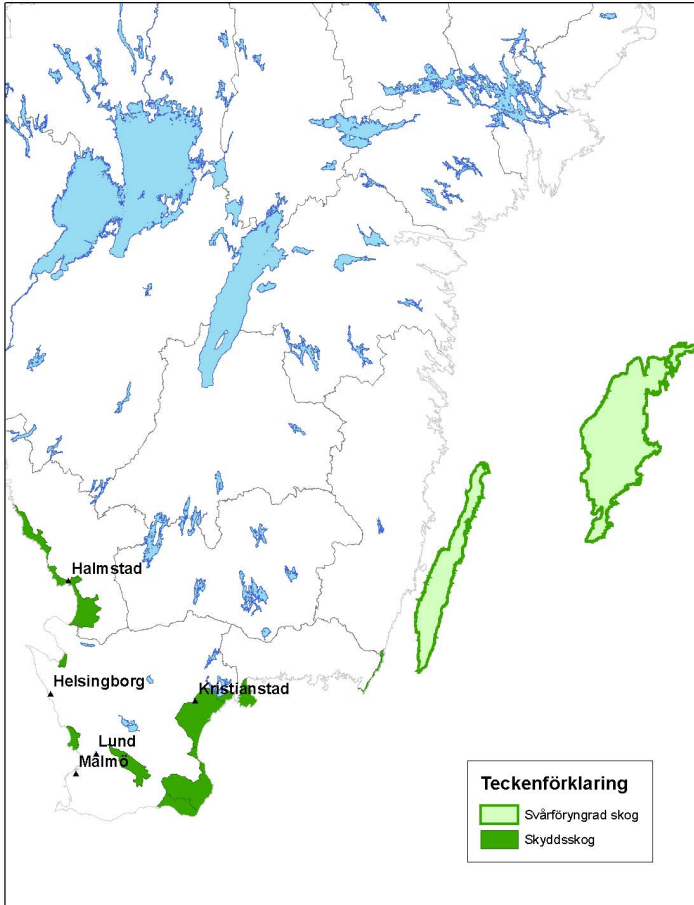
Karta över året-runt-markernas utbredning samt gränserna för svårförnygrad skog i norra Sverige, fjällnära skog och lappmarken, samt området för koncessionsrenskötsel.

Karta över områdena för svärförnygrad skog och fjällnära skog i norra Sverige

Karta över områdena för svårförnygrad skog och skyddsskog i södra Sverige

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹
dels att 21 § ska upphöra att gälla,
dels att 6, 14–20, 30 och 38 §§ samt rubriken närmast före 15 § ska ha
 följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 10 § ska lyda ”Avverkning m.m. på
 skogsmark”,
dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 2 b, 6 a, 6 b, 13 a,
 13 b, 18 a, 18 b, 18 c, 38 a och 38 b §§, samt närmast före 20 § en ny
 rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**2 b §*

Med fjällnära skog avses sådan skog inom det fjällnära området där

1. skogsbruksåtgärder kan påverka intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården, kulturmiljövården eller rennäringen, eller

2. det råder särskilda förutsättningar för skogens skötsel.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog.

6 §²

Vid anläggning av ny skog *skall* de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. *Föreskrifter om föryngringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder i nämnda syfte meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Vid anläggning av ny skog *ska* de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

Senaste lydelse av 21 § 2005:1164.

² Senaste lydelse 1993:553.

6 a §

Hyggesplöjning får inte användas som markberedningsmetod.

Om det behövs för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förnygringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder.

6 b §

Främmande trädarter får inte användas som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från förbudet i första stycket.

13 a §

Avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling får inte ske på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd får dock avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet i första stycket.

13 b §

Inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker), får avverkning inte ske om den

1. medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas, eller

2. omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

14 §³

Den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som ska äga rum på hans eller hennes mark,

2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,

3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark, *och*

3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark,

4. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark inom renskötelsens året-runt-marker, *och*

4. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten.

5. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten *av skogen.*

**Krav på tillstånd till avverkning
m.m.**

**Krav på tillstånd till avverkning
i fjällnära skog⁴**

15 §

Regeringen meddelar föreskrifter om att skog som är svår att föryngra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned skall avsättas som svårföryngrad skog eller skyddsskog. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar också föreskrifter om vilka delar av den svårföryngrade skogen som skall anses utgöra fjällnära skog.

I fjällnära skog får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

16 §⁵

I svårföryngrad skog eller skyddsskog får avverkning inte ske

I ansökan om tillstånd till avverkning ska sökanden redovisa

³ Senaste lydelse 2008:662.

⁴ Senaste lydelse 1998:1538.

⁵ Senaste lydelse 2005:1164.

utan Skogsstyrelsens tillstånd.

I ansökan om tillstånd skall sökanden redovisa vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

I samband med att tillstånd ges kan Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

vad han eller hon avser att göra för att

1. tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen, samt

2. trygga återväxten av skogen.

17 §⁶

Tillstånd till avverkning i svår-förnygrad skog eller skyddsskog får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för visst eller vissa områden föreskriva att tillstånd till avverkning av svårförnygrad skog inte får ges

1. i fråga om skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar, om det inte finns särskilda skäl,

2. för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

Tillstånd till avverkning får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Tillstånd till avverkning får inte heller ges för att bygga en skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den, eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

18 §⁷

Tillstånd till avverkning i fjäll-nära skog får inte ges om avverkningen är oförenlig med

Tillstånd till avverkning får inte ges om avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig

⁶ Senaste lydelse 1998:821.

⁷ Senaste lydelse 2005:1164.

intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

När tillstånd ges skall Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, såsom i fråga om hyggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform.

betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

Prop. 2009/10:201
Bilaga 5

18 a §

Tillstånd till avverkning på en sammanhängande yta som är större än 20 hektar inom samma brukningsenhet får ges endast om det finns särskilda skäl för det.

18 b §

När tillstånd till avverkning ges ska Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som ska tas till

1. naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, samt

2. rennäringens intressen.

Sådana hänsyn får avse hyggets storlek och förläggning, avverkningsform eller liknande.

Villkor som gäller rennäringens intressen får inte avse annat än vad som uppenbart behövs med hänsyn till renskötselrätten.

18 c §

I samband med att tillstånd till avverkning ges får Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka andra olägenheter än sådana som avses i 18 b § och för att trygga återväxten av skogen.

Lydelse enligt prop. 2009/10:162 Föreslagen lydelse

19 §⁸

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt

⁸ Senaste lydelse 2009:1320.

18 § första eller *andra stycket* gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §, 4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken. Det som sägs i dessa bestämmelser om miljödomstol ska i stället gälla fastighetsdomstol.

18 § första *stycket* eller *18 b § första stycket 1* gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §, 4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken. Det som sägs i dessa bestämmelser om miljödomstol ska i stället gälla fastighetsdomstol.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Samråd inom renskötelsns året-runt-marker

20 §

Innan avverkning sker inom *ett område där renskötsel får bedrivnas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året* (renskötelsns året-runt-marker) skall berörd sameby beredas tillfälle till samråd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Innan avverkning sker inom renskötelsns året-runt-marker ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant samråd.

30 §⁹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som *skall* tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och träd-samlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som *ska* tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och träd-samlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud mot avverkning och andra

⁹ Senaste lydelse 1998:1538.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *skall* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första och tredje stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *ska* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandena i första och andra styckena medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

38 §¹⁰

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket eller 10 a §,

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,

4. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

1. bryter mot 6 b § första stycket, 10 § första stycket eller 10 a §,

2. bryter mot 15 § eller mot villkor i beslut som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 18 b § eller 18 c §,

3. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

4. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § ska följas,

5. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats med stöd av 27 § tredje stycket.

¹⁰ Senaste lydelse 2005:390.

I ringa fall döms inte till ansvar.
Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

38 a §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 §,

2. bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande enligt 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket,

3. inte fullgör underrättelseskyldighet enligt föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 14 §,

4. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att en föreskrift enligt 30 § ska följas.

I ringa fall döms inte till ansvar.

38 b §

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-03-23

Närvarande: F.d. regeringsrådet Leif Lindstam, f.d. justitierådet Lars Dahllöf och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Gränser i skog

Enligt en lagrådsremiss den 11 mars 2010 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Conny Öhman, biträdd av departementssekreteraren Karin Tormalm.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås ändringar i skogsvårdslagen främst i de delar som gäller svårföryngrad skog, skyddsskog och fjällnära skog. Förslagen innebär bl.a. att inga områden längre ska avsättas som svårföryngrad skog och att kravet på tillstånd för avverkning i svårföryngrad skog och skyddsskog tas bort men behålls när det gäller fjällnära skog. I remissen görs bedömningen att avskaffandet av tillståndsplikten kommer att medföra en minskad administrativ börda för skogsbruket utan negativa konsekvenser för naturvården, kulturmiljövården eller rennäringen.

Även om något krav på tillstånd inte längre skulle finnas är skogsmarksägare enligt 14 § skogsvårdslagen skyldiga att underrätta Skogsstyrelsen om avverkningar och andra åtgärder för att tillgodose vissa intressen, däribland enligt en ny punkt 4 i paragrafen rennäringens intressen inom renskötselns året-runt-marker. Enligt 35 § skogsvårdslagen får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen ska efterlevas.

Det kan enligt Lagrådets mening sättas i fråga om den administrativa bördan av ett tillståndssystem skiljer sig markant från bördan av ett system med underrättelse, tillsyn, förelägganden och förbud.

Enligt en ny 13 b § i skogsvårdslagen får avverkning inte ske inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennäringenslagen, om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord. Förbudet är inte straffsanktionerat. Bestämmelserna är enligt Lagrådets mening inte så tydliga och klara att de inte kan ge upphov till olika tolkningar i ett enskilt fall. Den vars intresse

påverkas av en avverkning som avses i paragrafen har enligt nu gällande bestämmelser möjlighet att få ett meddelat tillstånd till avverkning prövat i domstol. Med det föreslagna förfarandet kommer vederbörande visserligen att kunna framföra sina synpunkter men i övrigt få förlita sig på skogsmarksägarens eller tillsynsmyndighetens ställningstaganden. Enligt Lagrådets mening kan en sådan förändring således medföra att den enskildes ställning försämras. Denna fråga förtjänar att övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

19 §

I paragrafen finns en hänvisning till bl.a. 18 § första stycket. Eftersom andra stycket i den paragrafen föreslås utgå ska hänvisningen rätteligen avse 18 §.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 mars 2010

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Borg, Billström, Tolgfors, Krantz, Ohlsson

Föredragande: statsrådet Erlandsson

Regeringen beslutar proposition 2009/10:201 Gränser i skog

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Skogsvårdslagen (1979:429)	2 b §, 6 §, 6 a §, 6 b §, 13 a §, 14 §, 15 §, 17 §, 20 § och 30 §	
